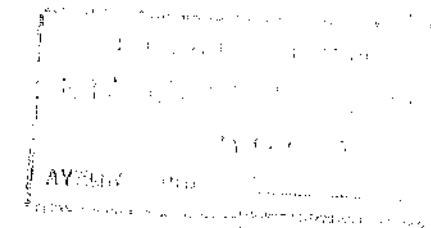

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. — ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΚΚΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΤΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

1890

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Ἐσωτερικοῦ δρ. 10. Ἐξωτερικοῦ φρ. χρυσῶ 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἄνωγόν.

ΤΙΜΗ ΣΩΜΑΤΩΝ Α' ΚΑΙ Β' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς

Σῶμα α'. ἔτους δρ. ἢ φρ. 5. Σῶμα β'. ἔτους δρ. ἢ φρ. 7
Διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς ἀνὰ δρ. 10.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸ κινύστημα τοῦ
Συλλόγου ἐν συνοικίᾳ Πλάκας παρὰ τῇ Δημοτικῇ Σχο-
λῇ, ἢ δὲς Φάσσα Ἰφιθ. ἢ, καὶ εἰς τὴν βιβλιοποιεῖαν
«Ἀνίστη Κωνσταντινίδου».

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Συλλόγου «Ἀναπλάσις» Ἀθήναις.
Collège «Anaplasis» Athènes.

Πᾶσα δωρεὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμεῖον
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ
περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν ἐκδότην τῆς «Ἀνα-
πλάσεως» Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γεωργίου ἢ πρὸς
τὸν ταμεῖον τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργιον Δ. Ματθαίου-
λου ἑμπορῶν.

Τὰ κεικόμενα χειρόγραφα δημοσιεύματα καὶ μὴ
δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1890.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ι. Σκαλτσούνη Ψυχολογικαὶ Μελέται (Γ'). Ὁ μο-
νισμός. — Ἀθανασία, πῶμα Ν. Ρ. Φαγκαβή. —
Ἡ περὶ ἐξομολόγησεως μητροπολιτικὴ ἐγκύκλιος. —
Ἐξομολόγησις, θεία κοινωνία. — Ὑπόδειξις παιδα-
γῶν παροραμάτων ἐν τῷ κειμένῳ τῆς λειτουργίας, ἀπὸ
Θεολόγου Βίμπου — Τὸ κείμενον τῆς ψυχῆς ὑπὸ Κ.
Διαλεξιάδ. — Ἡθικοθηρηκευτικὴ κίνησις. — Ἡ τελευταία
ἡμέρα τῆς νύκτος, πῶμα. — Σελχοὶ μητρός εἰς λεύ-
κωμα φιλικῆς θυγατρὸς. — Δωρεὰ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ
Ἀποστόλου Παύλου. — Ἀλληλογραφία.

Ι. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Γ'.

Ο ΜΟΝΙΣΜΟΣ

Ἡ κατάπτωσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰ-
ξιν μηχανῆς ἀποτελεῖ μέσον προόδου
καὶ πνευματικῆς αὐτοῦ τελειότητος. —
Ἡ μονιστικὴ θεωρία φαίνεται ἡ ἀλη-
θεστέρη.

(«Ψυχώσεις» σελ. 183).

Παρατηρήσατε, ἀνυγνώστα, ἐν μέσῳ τῶν
ἐρεσιῶν ἐπιγραφῆν, ἐξ ἧς ἀσεβεῖς καὶ δηλη-
τηριώδεις ἐκπορεύονται δοξασταὶ μολύνονται
τὸν πνευματικὸν τῆς πατρίδος ὁρίζοντα.

Α Ν Θ Ρ Ω Π Ο Σ — Μ Η Χ Α Ν Η

ΛΑΜΕΤΡΗΣ—ΧΕΚΕΛ

ΜΟΝΙΣΜΟΣ

Καὶ ἄλλοτε μὲν λαμπρὰ ἀκτῖνες τῆς φιλο-
σοφίας τῶν ἡμετέρων προγόνων καὶ τῆς χρι-
στιανικῆς πίστεως διεφώτιζον πολλὰς τὴν
δυσπραγίαν καὶ τὸ μαρτύριον, ἀλλ' ἐνίσχουν

λείποντες τὸ ὕψος τοῦ φρονήματος καὶ διετάρ-
μαινον τὰς καρδίας τῶν πατέρων μας. Ἦδη δέ,
οὐχὶ ζωοπάροχοι ἀκτῖνες τοῦ ἐπιστημονικοῦ
ἡλίου τῆς Δύσεως, ἀλλ' ἐρεβίδης πνοὴ ἀσε-
βῶν καὶ ἀπαισιῶν πνευματικῶν, ἐπιποτίσασα
τὴν διάνοιάν τινων ἐκ τῶν ἡμετέρων λογίων
ἐνέβαλεν εἰς σπουδαίους κινδύνους τὸν ἡθι-
κὸν καὶ ἐθνικὸν ἡμῶν βίον προάγουσα τὸν
σκεπτικισμόν, τὴν ἀπαισιοδοξίαν καὶ τὴν κατὰ-
πτώσιν παντὸς γενναίου καὶ ἠθικοῦ φρονή-
ματος.

Ἐν τῷ κεφ. Γ' τοῦ Γ' τμήματος τῶν «Ψυ-
χώσεων», ὁ συγγραφεὺς ἀναπτύσσων μίαν τῶν
ἀπόψεων τῆς περὶ μονισμοῦ θεωρίας, περι-
κλείων δὲ καὶ συμφύρων αὐτὴν εἰς τὴν ἐρεῦ-
ναι του διὰ τῆς μεθόδου τῆς συγκριτικῆς φυ-
σιολογίας συμπεραίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος μὴ
ὑποβαλλόμενος εἰς φυσικὸν ἢ ἡθικὸν τινα
νόμον διάφορον τῶν μηχανικῶν καὶ μοιραίων
νόμων τῆς ὕλης, οὐδὲν ὅλως διαφέρει κατ' οὐσίαν
τοῦ πολυπόδου ἢ τοῦ ὀστρέου. Ἀλλ' ἀποδεχό-
μενος ἀνεπιφυλάκτως τὴν περὶ μονισμοῦ θεω-
ρίαν τοῦ Χέκελ καὶ προβαίνων εἰς τὴν σκέ-
ψιν του διὰ τῆς συγκριτικῆς φυσιολογίας,
παρέλειπε νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας
του, τίς μὲν ἡ μονιστικὴ θεωρία, τίς δὲ ἡ
ἐφαρμοζομένη ὑπ' αὐτοῦ μέθοδος καὶ τίνα
ἀμφότεραι κατέχουσι θέσιν εἰς τὸν ἐπιστημο-
νικὸν κόσμον.

Καὶ ὅμως ὁ συγγραφεὺς τοῦτο ἔδει νὰ προέ-
ξῃ πρὸ παντὸς ἄλλου. Ἐπιχειρήσας νὰ γνωρίσῃ
εἰς ἡμᾶς, τὴν θέσιν τῆς τελοῦ μεν ἡς
ἐν Εὐρώπῃ ἐπιστημονικῆς κινή-
σεως, ἐπὶ ζητημάτων ἐχόντων σπουδαίαν
ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἡθικοῦ καὶ νοητικοῦ ἡμῶν

βίου, εδύνατο μὲν ἐλευθέρως νὰ φέρῃ ἰδίαν κρίσιν καὶ γνώμην ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν θεωρημάτων καὶ διαμαχομένων διδασκαλιῶν, ἀλλ' ὥφειλε νὰ ἐκθέσῃ τὰς περὶ αὐτῶν σκέψεις τῶν ἐπιφανῶν βιολόγων καὶ τὴν θέσιν, εἰς ἣν διακρίνεται αἱ περὶ αὐτῶν συζητήσεις. Καὶ ἡ ἀπλὴ ἐκθέσις τῶν περὶ τῆς μονιστικῆς θεωρίας δοξασιῶν τῶν φυσιολόγων, μὴδ' αὐτῶν τῶν ὁπαδῶν τῆς διαρβινεῖου θεωρίας ἐξαιρουμένων, καὶ ἀπολύτως καθορισμὸς τῆς μεθόδου τῆς συγκριτικῆς φυσιολογίας, θ' ἠρξάσθαι ἀναμφιβόλως πρὸς ἀιτασκειὴν τῶν ἐν τῇ ὑπὸ ἐξέτασιν κεφαλαίῳ διδασκομένων.

II

Ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας φυσιοδίφαι, ὁ Διαρβίνος καὶ Wallace, διαφωνοῦντες τὰς περὶ καταγωγῆς τῶν ἐμβίων ὕψων ἀρχὰς τοῦ φυσιοδόφου Λαμάρκ, διέμελυνον τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα διαρβινισμὸς γνωστὴν θεωρίαν. Συμφώνως πρὸς τὰς ἐπαγγελίας τῆς θεωρίας ταύτης ὁ ἀνθρώπος εἶνε μὲν ἀπαύραστος δημιουργικῆς ἀρχῆς καὶ ὑπερφυστὸς δυνάμειος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ δημιουργικὰ ἀμέσως ὑπερκοσμίως ἐνεργείας, ἐφ' ὅσον πάντα τὰ ζωικὰ εἶδη, τοῦ ἀνθρώπου μὴ ἐξαιρουμένου, κατὰγονται ἀπὸ ἐνὸς ζωικοῦ μορίου ἢ πρωτοπλάσματος ἐπιφανέντος ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξ οὗ διὰ μεταγενεσιῶν ἀνελίξων καὶ τροποποιήσεων καὶ μεταμειψίων, μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐν τῷ πελάγει τῶν αἰώνων παρήχθησαν πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ζωικὰ ὄντα. Ἀλλ' ὡς ὁ Λαμάρκ οὕτως καὶ αἱ θεμελιώσαι τῆς θεωρίας ταύτης, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Διαρβίνου ἐξαιρουμένου, δοξάζουσι καὶ ἀποδέχονται, ἵνα ἐνδοξασμὸς τινος, ὅτι τὸ πρῶτον ἐπιφανὲν ἐπὶ τῆς γῆς ζωικὸν κύτταρον δὲν ἐδύνατο νὰ παραχθῇ αὐτομάτως ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς λειτουργίας τῶν μηχανικῶν τῆς ὕλης νόμων καὶ ἐνεργειῶν, τῶν νόμων τῆς ζωῆς καὶ τῆς θαυμασίας ἐξελιξέως αὐτῆς οὐδὲν ἐχόντων κοινὸν μὲ τοὺς διέποντας τὴν νεκρὴν ὕλην. Ὁ δὲ Wallace, ἀποχωριζόμενος ἐπὶ τοῦ προκαίμενου ἀπὸ τὰς ιδέας τοῦ Διαρβίνου, μεθ' οὗ συνηγάγετο, δοξάζει ὅτι ὑπερφυστικὸν καὶ ὑπερκόσμιον ἐνεργεῖα ἐπενήργησεν οὐ μόνον κατὰ τὴν πρῶτην τοῦ πρωτοπλάσματος ἐμφάνισιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν μετάβασιν ἀπὸ τῆς ἐνστιγματικῆς καὶ κτηνώδους ὑποστάσεως εἰς τὴν παραγωγὴν ὕψων πεπρωτισμένου ἐνδιαθέτου καὶ προφορικοῦ λόγου, κρίσεως καὶ ἐλευθέρως βουλήσεως.

Παραλαβόντες οἱ τῆς Γερμανίας ὀλισταὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, παραμορφώσαντες δὲ καὶ διαστρέφοντες, ὥπως στηρίζουσιν ἐπ' αὐτῆς τὰ δόγματα τοῦ ὀλισμοῦ, παρηγγώνισαν τὴν ἰδίαν

τῆς δημιουργίας καὶ ἀντικαταστήσαντες τὴν βεβαίωσιν τῆς αὐτομάτου γενέσεως τοῦ πρώτου ζωικοῦ κυττάρου διεσκέδασαν τὰ τῆς μονιστικῆς διδασκαλίας ὅλως διαφόρου τῆς διαρβινεῖου ὑποθέσεως. Ἐν τῷ συστήματι τοῦ μονισμοῦ συνεκτατίζονται πάντες οἱ νόμοι καὶ πᾶσαι αἱ ἐνεργεῖαι τῆς ζωῆς, τῆς νοήσεως, τῆς βουλήσεως καὶ τῆς ἡθικότητος μετὰ τῶν μηχανικῶν νόμων τῆς ὕλης, ὥπως παραγκωνισθείσης τῆς ἰδίας τῆς δημιουργίας, ἀποδοθῇ ἡ ἐμφάνισις τοῦ ζωικοῦ πρωτοπλάσματος εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ ἀνελίξιν τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἀνοργάνου ὕλης.

Ἀλλ' ἅμα τῆς διαστροφῆς ταύτης γενομένης αἱ τῆς διαρβινεῖου θεωρίας ὁπαδοὶ πρῶτον ἤρριψαν τὰς διαμαρτυρίας τῶν κατὰ τοῦ μονισμοῦ, τὸ δὲ περὶ αὐτογενέσεως τῆς ζωῆς ζήτημα ἐγένετο τὸ ὑποκείμενον μακρῶν συζητήσεων καὶ περιστάσεων καὶ ἀκαδημαϊκῶν ἐργων τῶν καὶ ἀποφάσεων. Καὶ ὁ μὲν Ferrillier, τῆς διαρβινεῖου ὁπαδὸς, ἐγραφε ἐν σελίδι 320 τοῦ περὶ Διαρβινισμοῦ ποιήματός του «Τὰς θεωρίας μὲς ζημιώσιν αἱ φαντασμαπληξίαι τοῦ Χέκελ καὶ τῶν τυφλῶν αὐτοῦ ὁπαδῶν βεβαιώσονται ὅτι ἡ ζωὴ ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς γῆς αὐτόματος καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης δημιουργίας», ὁ δὲ Ἀγαξίξ ἐξ Ἀμερικῆς ἔλεγε «Τὰς περὶ μονισμοῦ θεωρίας τοῦ Χέκελ θεωρῶ ὡς ψευδεῖς καὶ ὡς ἀντιτασσόμεναι εἰς πᾶσαν ἐπιστημονικὴν πρῶτον. Ἡ ἐπιστήμη δὲν θὰ ἦτο ἀξία νὰ ἐμπνεύσῃ πεποιθήσιν τινα ἐν τῇ μέλλουσι, ἐάν τὰ προτεινόμενα σχεδιάσματα ἐθεώρει ὡς εἰς αὐτὴν ἀνήκοντα. Ἀλλ' ὅτε τὰ μὲν πράγματα καὶ τὰ γεγονότα διαστρέφονται, οὕτως δὲ ἀλλοιούμενα περιστατικά ὡς συμπεριβάσματα ἐπιστημονικῶν ἐργων καὶ ἐκζητήσεων, καθήκον ἔχομεν νὰ διαμαρτυρηθῶμεν. Ἐμφορῆς μελέτη τῶν ἔργων τοῦ Χέκελ θὰ πείσῃ ἑκαστον ὅτι ἡ περὶ αὐτῶν κρίσις μου δὲν εἶνε αὐστηρά. Μεταξὺ τῶν πραγματικῶν γεγονότων ὁ Χέκελ παρενέχει καὶ ἄλλα ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθέντα καὶ δυνάμενα ν' ἀποπλανήσῃσι τοὺς ἀναγνώστας ἐκλαμβάνοντας ὡς ἀποδείγματα ἐπιστημονικῶς τέκονήματα τῆς φαντασίας αὐτοῦ».

Τὰ περὶ Διαρβινισμοῦ καὶ τῆς γενομένης διαστροφῆς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Χέκελ καὶ Βύρνερ συνεζήτησε ἄλλοτε διὰ μακρῶν καὶ διὰ σειράς ἑρῶν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀνθρωπολογία» ἀνέλυσεν αὐτὰ κατὰ τὸ ἔτος 1888 δημοσιευθέντα εἰς τὴν Ἑσπερίαν ὑπὸ ἱατρῶν καὶ φυσιοδιφῶν ἀνασκευάζοντων ἀμφοτέρως τὰς θεωρίας. (Ἀντίπλασις. Τεύχη Σεπτεμβρίου 1888 μέχρι Φεβρουαρίου 1889). Ἐνταῦθα θὰ μνημονεύσω μόνον ἔργον ἐπιφανιστοῦ τῆς Ἀγγλίας καθιγμένου ἱσχυρῶς δημοσιευθέντος.

Ὁ φυσιοδίφης W. Dallinger πρόεδρος τῆς ἑταιρίας τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ μικροσκοπικῶν

ἐρευνῶν καὶ ἐκζητήσεων, ἀπηγγαίλει κατὰ τὸ ἔτος 1887 σπουδαίον λόγον ἐν ταῖς συνδιαλέξεσι τῆς Bownley, δι' οὗ μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ διὰ νέων ἐπιχειρημάτων ἀνεσκέυξε τὰς μονιστικὰς τοῦ Χέκελ θεωρίας. Ὁ λόγος οὗτος μεγάλῃ ἐνεποιήσεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον, γνωστοῦ ὕψους ὅτι ὁ καθηγῆτης Dallinger ὑπὴρξεν ἐκ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Διαρβίνου, τῆς δὲ δημοσιεύσεως αὐτοῦ μετὰ πολλῆς ἐπιμονῆς πανταχόθεν ζητούμενης, ὁ πρόεδρος τῶν μικροσκοπικῶν ἐρευνῶν συμπληρώσας ὁδημοσίευσεν αὐτὴν πρὸ τιμῶν μητῶν.

Ὁ ὀλισμὸς, λέγει ὁ Dallinger, καὶ αἱ τοῦ μονισμοῦ θεωρίαι τοῦ Χέκελ εἶνε ἀληθεῖς ἐπιστημονικαὶ παρῳαί. Ἀκριβῆς τῶν πραγμάτων ἀνάλυσις καὶ ἐπιστημονικὰ ἔργονα ἰδηροῦσι τὸν λογικὸν σκεπτόμενον εἰς τὴν πεποιθήσιν τῆς ὑπάρξεως ὑπερκοσμίως νοητοῦ δημιουργικοῦ αἰτίου. Καὶ ἔς νοήσωμεν καλῶς ὅτι εἰς τὸ σημεῖον ταῦτο φθάσαμεν ἀσφαλέστερον σήμερον, ὅτε ἡ ἐπιστήμη μὲς ἀνεκάλυψε τοὺς θησαυροὺς τῶν μέσων καὶ τῶν μεθόδων, δι' ὧν δυνάμεθα νὰ ἐκζητήσωμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ διερευνήσωμεν τὴν φύσιν αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Ἄς μὴ ἀτενίζωμεν μετὰ δυσπιστίας εἰς τὴν ἐπιστήμην ἃς ἐμπορούμεθα δὲ πάντες ἀσθημάτων βιβυτάτης πρὸς αὐτὴν εὐγνωμοσύνης, διότι δι' αὐτῆς καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς ὑποδεικνυμένων μεθόδων ἐφθάσαμεν εἰς σημεῖον, ἐξ οὗ βεβαιώμεν τὴν ὑπαρξίν πνεύματος τῆς ὕλης ἀνεξαρτήτου, χωρὶς ν' ἀναδράμωμεν εἰς μεταφυσικὰς θεωρίας. Καὶ αὐτὸς ὁ Huxley ἦδη ὁμολογεῖ ὅτι, «τὰς ἄλλοτε μετὰ μέγαλον σθένος καὶ πομπῆς ὀλιστικὰς θεωρίας (ὧν ἦτο ἀποδόξ), καθ' ἃς «Δύναμις καὶ Ἔλη» ἦσαν τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦμεγα πέντης οὐσίας καὶ ὑπάρξεως, πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς μὴ ἐχούσας σκίαν ὑποστάσεως, ἀδυνατοῦντες ν' ἀρηθῶμεν τὴν ὑπαρξίν πνευματικοῦ κόσμου, ὁρμύλοντες δὲ ν' ἀνομολογήσωμεν ὅτι τὰ ἐν τῷ ἡμετέρῳ σὺν εἰδὸς συμβαίνοντα δὲν δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι διὰ τῶν τῆς ὕλης δυνάμεων. Ἀναπτύσσωντας ἰδέας ταύτας ὁ ἐπιφανὴς καθηγῆτης καὶ ἐπικαλούμενος τὴν αὐθεντίαν τοῦ Τίνδαλ καὶ Τάιτ καὶ ἄλλων διαπρεπῶν φυσιολόγων καὶ ἀνασκευάζων τὰς περὶ μονισμοῦ θεωρίας τοῦ Χέκελ, συμπεραίνει ὡς ἑξῆς: «Τῶν πνευματικῶν φαινομένων ἐχόντων χαρακτῆρας ὅλως διαφόρους καὶ ἐναντίους ἀλλήλοις τῶν σωματικῶν, ὁ νοῦς ἀποκροῖει πᾶσαν θεωρίαν στηριζομένην ἐπὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ πνεύματος ἀπὸ τὰς λειτουργίας τῆς ὕλης. Ἀποδεχόμενοι τὴν ἰδέαν τῆς παραγωγῆς ζωικῶν ὕψων δι' ἀνελίξεως καὶ ἀναπτύξεως, ἀγόμεθα ἀναγκάως καὶ λογικῶς εἰς τὴν πρῶτην τῆς ζωῆς ἐμφάνισιν διὰ τῆς ἐπενεργείας Δυνάμεως, ἣς τὸ μέγα μυστήριον

ὅσον εἶνε ἡ παραγωγὴ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλ' ἡ δημιουργία τῆς φύλης αὐτοῦ. Ἐ γὰρ ὁ ὀλισμὸς εἶνε ὡς ὁ ὀλισμὸς, ὡς ὁ ὀλισμὸς, ὡς ὁ ὀλισμὸς, ὡς ὁ ὀλισμὸς. Ἐν τῇ δυνάμει καὶ συνεκτατίζονται ἐν ἐμοὶ μυστηριώδη μὲν ἀλλ' ὑπάρχοντα καὶ ἀναμφισβήτητα μὴ δυνάμενα οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν νὰ ἐξηγηθῶσι διὰ τῶν ἰδιοτήτων καὶ χαρακτῆρων τῆς ὕλης. Τὸ πνεῦμα εἶνε βεβαίως συνδεσμένον μετὰ τοῦ σώματος καὶ μετὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ φυσικοῦ συστήματος, ἀλλ' ἐν τῷ δὲν δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τοὺς τρόπους τῆς ἀλληλεπιδράσεως, δὲν δυνάμεθα λογικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἐκπόρευσιν αὐτοῦ εἰς τὰς σωματικὰς λειτουργίας, διότι πνευματικὴ ἐνέργεια δὲν δύναται νὰ παραχθῇ ἐκ τῶν πνεύματος. Μέχρις οὗ δὲν ἀποδείχθῃ ὅτι 2+2 εἶνε ἴσα πρὸς 7, μέχρις οὗ δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι ἐν τῇ φύσει δύναται νὰ παραχθῇ τι ἐκ τοῦ μηδενός, θεωροῦμεν ἀπαράδεκον τὴν γένεσιν πνευματικῶν φαινομένων εἰς τὰς φυσικὰς καὶ μηχανικὰς τῆς ὕλης δυνάμεις ἔσεται τερατώδης παρὰλογισμὸς».

Καὶ ὅμως τὴν θεωρίαν ταύτην μὲς προτείνει ὁ συγγραφεὺς τῶν «Φυσιολογίας» ὡς ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπικαλεῖται τὴν αὐθεντίαν τοῦ Χέκελ πρὸς κύρωσιν αὐτῆς χωρὶς νὰ κάμῃ οὐδὲ μνησθῇ τῆς μεγάλης χορείας τῶν φυσιολόγων καὶ φυσιοδιφῶν ὅσοι ἀποκροῦσάντες αὐτὴν βεβαιώσιν ὅτι ἀντιστρατεύεται μὲν πρὸς τοὺς γνωστοὺς τῆς φύσεως νόμους, παραγκωνίζει δὲ πέντας τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς καὶ ἀντικαθίστησιν εἰς τὰ πράγματα τὰς φαντασμαπληξίας τῶν ὀλιστῶν!

Καὶ ὁ μὲν Pasteur συνεζήκων καὶ τελειοποιῶν τὰ πειράματα τοῦ Σπυλιαντζάνη καταδεικνύει τὸ φυσικὸν καὶ ἀδύνατον τῆς ἐκπορεύσεως τῆς ζωῆς ἀπὸ τῆς ἀνοργάνου ὕλης, ἡ δὲ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων ἐξελέχθησαν τὰ γενόμενα πειράματα δι' ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ Φλουράνς προεδρευομένης περιόπτει ἐπιστημονικὸν κῶρος εἰς τὴν παρακατακτὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ ὀλιστὴς Huxley παρενέβη εἰς τὰ γενόμενα πειράματα καὶ ἐπαρρηγόμηνος εἰς τὴν Ἀγγλίαν βεβαίως ὅτι ὁ ὀλισμὸς ἐποίησε τὴν τελευταίαν καὶ ἀποφασιστικὴν ἐπίθεσιν εἰς τὴν περὶ αὐτογενέσεως θεωρίαν, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Βίρσοφ ἐν μέσῳ τοῦ ἐν Γερμανίᾳ συνεδρίου τῶν φυσιοδιφῶν μετὰ μικρῶν περὶ τῶν μονιστικῶν καὶ διαρβινεῖων θεωριῶν ἀνασκευὴν ἀνεφώνησε «Ἄς μὴ αἰτιώμεθα τὸν Διαρβίνον, ἀλλ' ἃς αἰτιώμεθα τοὺς ἡμετέρους ὀλιστάς, οἵτινες διαστρέφοντες τὰς περὶ μεταμειψέως τῶν ζωικῶν εἰδῶν ὑποθέσεις ἀπέδωκαν εἰς αὐτὰς χαρακτῆρα ὅλως ἄλλοτερον καὶ ὀλιστικόν».

Οὕτως ἡ περὶ μονισμοῦ θεωρία ὑπὸ μὲν τοῦ Χέκελ ἐν Γερμανίᾳ, ὑπὸ δὲ τοῦ Maunsdley ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Fouly ἐν Γαλλίᾳ διδασκαλιᾷ ἐκ δυνάμει διασπαρυσμένη καὶ ὡς ἀνεξαρκήτων καταρτίζεται ὑποθέσεων.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην, κοινὴν οὖσαν καὶ μετὰ τῆς δαρβινεῖου θεωρίας, πάντα τὰ ζωικὰ εἶδη καὶ τελευταῖον ὁ ἄνθρωπος κατὰγονται ἀπὸ ἐνὸς πρώτου ζωικοῦ κυττάρου ἐπιφυνέντος ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξ οὗ δι' ἐξελίξεως καὶ ἀπεράντων μεταβολῶν παρήχθησαν πάντα τὰ ἔμβια ὄντα.

Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ὑπόθεσιν, ὡς ἰδιόζουσαν εἰς τὴν μονισμόν, τὸ πρωτόπλασμα ἐκείνο παρήχθη ἀτομάτως ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῆς μηχανικῆς κινήσεως τῆς ἀνοργάνου ὕλης.

Καὶ πάντες μὲν οἱ τὰ πρῶτα φέροντες τῶν ἐπιστημονῶν ἀμφοτέρως τὰς ὑποθέσεις καταδικάζουσιν ὡς ἐναντίως εἰς τοὺς γνωστοὺς νόμους περὶ ἀμεταβλήτου τῶν εἰδῶν καὶ τῆς μεταδόσεως καὶ παραγωγῆς τῆς ζωῆς, οἱ δὲ ὡπαδοὶ τοῦ Δαρβίνου, ἀποκρούοντες τὴν δευτέραν τῶν ὑποθέσεων, ἀποδέχονται ὡς ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν τὴν ὑπερχόσμιον δημιουργίαν τοῦ πρώτου ζωικοῦ κυττάρου.

Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων», μηδὲνα λόγον ποιούμενος περὶ τούτων καὶ τὴν μονιστικὴν θεωρίαν περιγράφων ὡς τὴν «μεγαλοπρεπέστεραν φιλοσοφικὴν σύλληψιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς», ταύτην δὲ συνδυάζων μετὰ τῶν ἐκζητήσεων τῆς συγκριτικῆς φυσιολογίας, προβάλλει ἀκωλύτως εἰς τὰ τελευταῖα αὐτοῦ συμπεράσματα τὰ ἔχοντα ὅντως εἰς τὴν τερατωδεστέραν σύλληψιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Καὶ ἰδοὺ τίνι τρόπῳ ἐγένετο ὁ συνδυασμὸς καὶ ἡ συγχώνευσις παραλόγου θεωρίας καὶ παραμορφώσεως μιᾶς ἐπιστημονικῆς μεθόδου.

III

Καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίτητα καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ κατὰ τὸν καθ' ἡμᾶς χρόνον ἡ μελέτη τῆς ἀνατομικῆς διασκευῆς καὶ τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τῶν ζώων ὡς καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν γενόμενα πειράματα διεφώτισαν πολλὰ τῶν βιολογικῶν καὶ νοσολογικῶν ζητημάτων. Κοινὸν ὄντος τοῦ στοιχείου τῆς ζωῆς πάντων τῶν ἐμβίων ὄντων, αἱ ἀκριβοῦσαι ἀλήθειαι διὰ τῆς μελέτης καὶ τῶν πειραμάτων ἐπὶ ἐνὸς εἶδους αὐτῶν δύνανται βεβαίως νὰ ἐπεκταθῶσι καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ζωικῶν ὄντων, λαμβανομένης ὅμως πάντοτε ὑπὸ σκέψιν τῆς εἰδικῆς μορφολογικῆς καὶ φυσιολογικῆς διαφορᾶς ἐκαστοῦ αὐτῶν.

Μεταξὺ τῶν χημικῶν φαινομένων τῆς ἀνοργάνου ὕλης καὶ τῆς σωματικῆς συστάσεως τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει οὐ μόνον ἑνα-

λογία, ἀλλὰ καὶ ταυτότης συστατικῶν στοιχείων. Τὸ ὅσοδον καὶ ἡ σὰρξ δὲν σύγκεινται ἐκ διαφόρων σωματικῶν τῶν καταρτιζόντων τὴν ἀνοργάνου ὕλην, ἀλλ' οὕτε αἱ ἐπὶ τοῦ λίθου μελέται δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀνεξέταστος ἐπὶ τοῦ ὁργανικοῦ σώματος οὔτε τὰς λειτουργίας τοῦτου δοκέμεθα νὰ ὁρίσωμεν διὰ μόνης τῆς χημικῆς μεθόδου τῆς ἐφαρμοζομένης ἐπὶ τῶν ὁρυκτῶν. Εἰς τὸ ἐνὸργανον σῶμα πλὴν τῆς χημικῆς συνθέσεως ὑπάρχει καὶ ἄλλο τι ἐπιδρῶν ἐπ' αὐτῆς, ἡ ζωικὴ δύναμις κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους, ἡ δημιουργικὴ τῆς ζωῆς ἰδέα κατὰ τοὺς νεώτερους. Ὅριζον τὰ χημικὰ τοῦ σώματος στοιχεῖα δὲν δύναται διὰ τῆς ἐνώσεως αὐτῶν νὰ παρήγῃ τὴν αὐτὴν τοῦ σώματος οὐσίαν, διότι πρὸς σχηματισμὸν αὐτῆς συνεργίζονται καὶ ὁργανικὴ καὶ ζωικὴ ἐνέργεια ἀόρατος καὶ μυστηριώδης. Οὐ μόνον δὲ ἐπὶ ἵσκει μένων διαφόρων βιολογικῶν, ἀλλὰ πολλὰκις αἱ ὁρίσθησαι πειραματικαὶ ἀλήθειαι ἐπὶ τοῦ ἀτόμου ἐνὸς ἐξ αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀνεξέταστος καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. Ὡς οὕτως καὶ τὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς βλαστήσεως καὶ καρποφορίας τῶν φυτῶν ἐνὸς εἶδους καὶ αἱ τῶν τῆς καλλιέργειας αὐτοῦ ὑποβοηθούμεν μὲν τὰς μελέτας τῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν τέχνην τῆς γεωργίας ἐπὶ πάντων τῶν λοιπῶν, ἀλλ' οὕτε ἐπεκτείνονται θεωρητικῶς οὔτε ἐφαρμοζονται πρακτικῶς ἐπὶ ἄλλων ἢ τῶν μελέτης καὶ ὁρισμοῦ τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ στοιχείων καὶ χαρακτηριστικῶν.

Ἄλλ' οἱ ὡπαδοὶ τῆς μονιστικῆς θεωρίας ὁδηγούμενοι ἐκ τῶν ἀρχῶν αὐτῆς, γερνοῦντα δὲ καὶ νόμους τῆς φύσεως καὶ ἐπιστημονικὰ δόγματα παραγκωνίζοντες προβάλλουσιν εἰς τὴν μελέτην τῶν πνευματικῶν φαινομένων καὶ εἰς τὰς περὶ αὐτῶν ἐκζητήσεις διὰ τῶν ἐπὶ τῶν ζώων πειραμάτων καὶ διὰ τῆς ἀκριβοῦσαι τῶν ἐνστιγμιατικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν. Ἠφ' οὗτος, κατ' αὐτοὺς, δὲν ἐχίραξεν ὅτι εἰς τὰ βασίλεια τῶν ὄντων διαχωρίζουσα ταῦτα εἰς ἔμψυχα καὶ ἄψυχα (202).

Αἱ ψυχικαὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐνέργειαι ἡρτηνται ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῶν ἀπαρτιζόντων τὸν ἐγκέφαλον κυττάρων, ὡς αἱ ἐνστιγμιατικαὶ καὶ νοητικαὶ τῶν κτηνῶν ἐνέργειαι ἡρτηνται ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῶν μορίων τοῦ ἐγκεφάλου ἢ ἄλλων τοῦ σώματος μελῶν. Παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ βεβαίως καὶ τοῖς ἀνωτέροις ζώοις, λέγει ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων», τὰ κύτταρα τοῦ ἐγκεφάλου εἶνε πλέον ἐξηγνησιμὰ καὶ ἀποτελοῦσιν ἀριστοκρατικὴν φυλὴν, ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπον ἐξ ἀσήμεων καὶ ταπεινῶν προγόνων συνετελεσθὲν τῆς αὐτομάτου συγκεντρώσεως καὶ τῶν ἔργων καταμερισμοῦ ἐκείνην τοῦ ψυχικῆς ἰδιότητος, οἷον τὰς τοῦ λόγου καὶ τῆς συνειδήσεως, αἵτινες ἐννοεῖται καὶ

συνεργαζόμεναι καὶ ἀπολυταρχικῶς διοικούμεναι συναποτελοῦσι τὴν ψυχὴν (168 καὶ ἐπομένως). Τὰ ἐν τῷ κρανίῳ ὑπάρχοντα κύτταρα, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ τοῦ Χέκελ ὁπαδός, ὁμοιοῦσι πρὸς κοινωνίαν ἀνθρώπων, εἰς ἣν ἕκαστον αὐτῆς μέλος ἔχει ἰδίαν ἀνθυπαρίαν καὶ ἐνέργειαν ἢ δ' ἐνότης αὐτῶν συγκεντροῦται εἰς τὴν Ἐνίαν Ἐρξὴν τὴν διοικοῦσαν τὸ κράτος καὶ τὰς γενικὰς τοῦ πολιτικοῦ σώματος ἐργασίας διευθύνουσαν (185). Καὶ ταῦτα μὲν καὶ αἱ ἐξελίξεις (!), ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» μᾶς ἐγκατελείπει, καθ' ἣν ὅραν ἔχομεν ἀνέγκην ἀποσαφήσεως καὶ ἐξηγήσεως, ὅπως τὰς διδασκαλίας τοῦ μονισμοῦ κατανοήσωμεν. Καὶ τίνι τρόπῳ ὅρα γε τὰ μόρια τῆς ἀνοργάνου ὕλης μεταβλήθησαν εἰς ὄργανα λόγου καὶ συνειδήσεως, μὴ προὑπάρχοντος οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε ὑπεράνω τῆς γῆς στοιχείου τινὸς ἢ δυνάμεως λογικῆς καὶ πνευματικῆς; Τίνι τρόπῳ ἐκ τοῦ μηδενὸς παρήχθησαν φαινόμενα ψυχικὰ καὶ ἀόρατα καὶ ὡς ἐναντία πάντων τῶν φαινομένων καὶ ἐνεργειῶν τῆς φύσεως τοῦ ἅπου καὶ ὁρατοῦ κόσμου; Καὶ μεταβληθέντων τῶν ἀνοργάνων μορίων εἰς μόρια λόγου καὶ συνειδήσεως, τίς ὑπῆρξεν ἡ εἰς τὴν συνδέσασα καὶ συγκεντρώσασα ἀρχὴ πάσας τὰς νέας αὐτῶν ψυχικὰς ἰδιότητας καὶ ἀριστοκρατικὰς δυνάμεις; Ἡμεῖς, ἰατροί, παραβάλλετε τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φρενοβλαβοῦς πρὸς χάραν βάρβαρον καὶ ἄγρην μὴ ἔχουσαν ἐνότητα διοικήσεως, ἢ πρὸς κράτος πεπολιτισμένον ἐν ἐπαναστάσει καὶ ἐμφυλίῳ πολέμῳ διατελοῦντι, οὗτενος ἢ κεντρικὴ κυβερνητικὴ ἐνέργεια ἐξαλαφρώη ἢ καὶ ὅλως παρῆλθε. Καὶ δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς ἀναλογίας, λέγετε, ἀλλὰ περὶ πιστῆς ἐκδόσεως καὶ ὁμοιότητος. Ἄριστα. Ἄλλ' εἵπατε ἡμῖν, τίς εἶνε ἡ ἐνίαία καὶ κεντρικὴ τοῦ ἐγκεφάλου ἀρχὴ ἢ ἐν ἀρμονίᾳ συνηροῦσα καὶ σκοπὸν εἰς πνευματικὰς ἐνεργείας ὁδηγοῦσα τὰς δυνάμεις καὶ ψυχικὰς ἐνεργείας τοῦ ἁπλοῦς ἀριθμοῦ τῶν ἀποτελούντων τὸν ἐγκέφαλον κυττάρων, ὡς ἕκαστον, συμφῶνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν σας, ἰδίαν ἔχει ἀνθυπαρίαν καὶ συνειδήσιν καὶ ἐνέργειαν; Ἐν σελ. 147 καὶ 148 τῆς ἑμετέρας συγγραφῆς ἐμμέμφητε τὰς περὶ τῆς ἐνότητος τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ἰδέας καὶ τὰς περὶ ἀδιαιρέτου τῶν ψυχικῶν δυνάμεων πεποιθήσεις, οὐ μόνον δὲ ἀπεδοκιμάσατε τὰς περὶ τοῦ ἐνίαιου τοῦ ἐν φιλοσοφικῇς δοξασίαις, ἀλλὰ καὶ ἐμνηστεύσατε αὐτὰς καὶ διὰ τῶν στίχων εὐτραπέλου ποιητοῦ διακομωδήσατε ἥδη δὲ ἐν τῷ ὑπὸ ἐξέτασιν κεφαλαίῳ μᾶς διδάσκατε ὅτι τὰ ἀπειράριθμα κύτταρα τὰ πληροῦνται τὸ κοῖλον τοῦ κρανίου ἐργάζονται ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ καὶ ἀδιασπαστῶ ἐνότητι καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐνίαίας ἀρχῆς. Εἵπατε ἡμῖν, τίς τῶν ἀντιθέ-

των τούτων καὶ ἐναντίων βεβαιώσεων εἶνε ἡ ἀληθής, τίς δὲ ἡ πεπλανημένη; Ἄν φρονεῖτε ὅρα γε ὅτι ζητήματα τοιαῦτα φύσεως μελετῶνται ἐμβριθέστερον καὶ λύνονται ὁρθότερον καὶ ἀσφαλέστερον διὰ τῆς μελέτης ἡμῶν αὐτῶν μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ἐκζητήσεων τῆς συγκριτικῆς φυσιολογίας καὶ τῆς ἐνστιγμιατικῆς τῶν ζώων μελέτης;

Ἡμεῖς καλῶς γνωρίζομεν ὅτι αἱ ἐρευναι τῆς συγκριτικῆς φυσιολογίας καὶ αἱ περὶ αὐτῶν συζητήσεις ἐπεγείρουσι σπουδαίως μεταξὺ τῶν βιολόγων διαμάχας, ὡς καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν φυσιολογικῶν καὶ ὁργανικῶν καὶ σωματικῶν ζητημάτων. Αἱ μορφολογικαὶ αἱ ἀνατομικαὶ καὶ αἱ φυσιολογικαὶ διαφοραὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ ἀπὸ τοῦ ὁργανισμοῦ τῶν λοιπῶν ζώων εἶνε τοιαῦται, ὥστε τινὲς μὲν θεωροῦσι τὴν ἀνατομικὴν αὐτῶν διασκευὴν καὶ φυσιολογικὴν λειτουργίαν ὡς ὅλως διαφόρους καὶ ἐλαχίστην ἔχουσας σχέσιν καὶ ὁμοιότητα, ἔτεροι δὲ ἀποδεχόμενοι ὁμοιότητά τινα μικρὰν ἀποδίδουσι σπουδαιότητα εἰς τὰς ἐκζητήσεις τῆς συγκριτικῆς φυσιολογίας ὡς ἐκ τῶν διαφόρων χαρακτηριστῶν τῆς ζωικῆς δυνάμεως καὶ ἐνεργείας. Ὁ τῆς Ζυρίχης φυσιολόγος Σπλιθ δὲ λέγει ὅτι, «τὸ εἶδος τῆς φυσιολογικῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου τοσοῦτον διαφέρει τῆς ἐνεργείας τῶν ἐγκεφάλων τῶν λοιπῶν ζώων ὥστε οὐδεμία δύναται νὰ ἐγερθῇ ἀμφιβολία, περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς ὁργανώσεως αὐτῶν. Εἶνε γεγονός ὅτι παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἐντελής ἡμιπληγία, ἥτοι παρέλυσίς τῶν ἑκτῶν τοῦ ἐνὸς ἡμίσους τοῦ σώματος καὶ τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ προσώπου εἶνε συνηθέστερον σύμπτωμα ἐν ἀσθενείαις τοῦ ἐγκεφάλου, ἐνῶς ζῶε οὐδέποτε δύναται νὰ γείνωσιν ἡμιπληγικὰ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου». Τὴν δοξασίαν δὲ ταύτην συμμερίζονται πληρέστατα καὶ οἱ φυσιολόγοι Μύλλερ καὶ Βουρβιέξ (Σχολιασμοὶ περὶ ὕλισμῳ § Α').

Σπουδαία ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶνε ἡ γνώμη τοῦ Longet, τοῦ διακρεπεστάτου μεταξὺ τῶν ζωολόγων, τὴν ὁποίαν ἀναγινώσκουμεν εἰς συγγραφὴν βραβευθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἱατρικῶν ἐπιστημῶν. «Πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, λέγει ὁ Longet, αἱ ἐπὶ τῆς ἐγκεφαλικῆς μᾶζης μελέται καὶ πειράματα μᾶς ἤγαγον εἰς συμπεράσματα ὅτι ὡς ἐν αὐτοῖς τῶν συμπερασμάτων, εἰς ἃ μᾶς ὠδήγησαν τὰ ἐπὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ πειράματα. Πολλὰ καὶ σπουδαῖα παρατηρήσεις καὶ ἀκριβῶς ἐξαγόμεναι ἐκ τῶν γενομένων πειραμάτων ἐπὶ τῶν ἐγκεφάλων τῶν ζώων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἔχονσαι ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου. Ἄν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι οὐ μόνον ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἐντελέστερος τοῦ ἐγκεφάλου τῶν λοιπῶν ζώων, ἀλλ' ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν

διαφόρων πνεύματων ζωών υπέρχει σύνδεσμος κατὰ πολὺ διάφορος τοῦ τῶν λοιπῶν (Anat. et Physiol. de système nerveux en εὐρησι).

Γνωρίζομεν, λέγει ὁ καθηγητὴς τῶν φυσιο-
λογικῶν ἐπιστημῶν τοῦ Μονπελιέ L.oudat,
ὅτι πτηνὰ καὶ κύνες καὶ ἄλλα ζῷα διατη-
ροῦνται εἰς τὴν ζωὴν ἐπὶ ἡμέρας καὶ μῆνας,
περιπατοῦσι δὲ καὶ τρώγουσι καὶ πετῶσι μετὰ
τὴν ἀφαιρέσιν τῶν ἐγκεφαλικῶν λαβῶν, βίαις
δὲ ὡς ἡ ἐγκεφαλικὴ μάζα ἀπεστεώθη ἐπὶ ἱα-
νὰ ἔζησαν ἔτι, ἄλλα δὲ κτήνη ἐπιτελοῦσι καὶ
ζωικὰς τινὰς λειτουργίας μετὰ τὴν ἐκκοπὴν τῆς
κεφαλῆς, ἀπέναντι δὲ τοιούτων γεγονότων δυ-
νήμεθα ἡμεῖς νὰ παραδεχθώμεν τὴν ὁμοιό-
τητα τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐγκε-
φάλου πρὸς ἐκείνας τῶν ζῶων ἢ νὰ ἀποδίδω-
μεν σπουδαιότητά τινα εἰς τὰ συμπεράσματα
τῆς συγκριτικῆς φυσιολογίας; Ὁχι. Τῶν ζῴ-
των τινὲς ἠθέλησαν νὰ παραστήσωσι τὰ ζῷα
ὡς ἀπεικονίσεις καὶ ὁμοιώματα τοῦ ἀνθρώπου,
ἀλλὰ τὰ καθ' ἑκάστην βεβαιούμενα γεγονότα
δικαίως οὐκ ἐξομοίουν. Καὶ καθ' ἡν
περίστασιν ἀπαιτῶμεν ταυτότητα ἀντομικῶν
χαρακτηρῶν, δὲν δύναμεθα εἰς αὐτῆς νὰ ποιε-
σθώμεν ἀσφαλῆ πορίσματα, καθόσον πλήρῃ τῆς
σωματικῆς διασκευῆς ἡ διαφορὰ τῆς ζωικῆς
ἐνεργείας καὶ δυνάμεως σπουδαίως ἐπιδρᾷ ἐπὶ
τῶν φυσιολογικῶν φαινομένων. Ὡς ἐκ τούτου
δὲ ἡ ἐκκοπὴ μέλους τινὸς σώματος ἐνὸς ζώου
εἶδους δὲν φέρει τὰ αὐτὰ ὅσα τὰ ἐπεργάμενα
κατὰ τὴν ἐκκοπὴν ἐντοστοιχοῦντος μέλους τοῦ
ἀνθρώπου, ἐνίοτε δὲ οὐδαμῶς ἀντιθέτως δι' ἡν
πλείονα εἶδη κτηνῶν εἶνε δηλητηριώδης διὰ
τὸν ἄνθρωπον (Μαθήματα sur l'inséparabilité).

Καὶ ταῦτα, ἀναγνώσται, περὶ τῆς συγκριτι-
κῆς φυσιολογίας ἐν σχέσει μετὰ τῶν βιολογι-
κῶν ζητημάτων καὶ ἐπὶ τῶν σωματικῶν φαι-
νομένων κινῶν εἰς τὰ ζῷα καὶ τὸν ἄνθρω-
πον. Τί δὲ νὰ εἰπωμεν ὅτε πρόκειται περὶ ἐκ-
ζητήσεων καὶ συζητήσεων ἐπὶ φυσιολογικῶν καὶ
πνευματικῶν γεγονότων τοῦ νοητοῦ ἡθικοῦ
καὶ θρησκευτικοῦ βίου τῆς ἀνθρωπίνης προ-
σωπικότητος;

IV

Εἰς τὴν δευτέραν τῶν μελετῶν τούτων ὅπε
δείξαμεν τὸ ἔκβατον τῆς ἐβύσσου τῆς διαχω-
ριστικῆς τῆς ἐνδογαστρικῆς τῶν ζῶων νόσου
ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς λογικότητος, τῆς προόδου
καὶ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἡθικῶν συναισθη-
μάτων, ἀλλὰ διὰ τοῦς ὁπαδοὺς τοῦ μονισμοῦ
γεγονότα καὶ ἀθροιστὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἐλη-
θια εὐκόλως παραγκλωνέσονται. Ὁ μὲν
σμός, ἰδοὺ τὸ δόγμα τὸ μὴ ἔχον ἀνάγκην
οὔτε αὐθεντίας οὔτε ἀποδείξεως οὔτε ἐπιστη-
μονικῆς συζητήσεως. Νόμοι τῆς ὕλης μηχανι-
κοὶ διέπουν τὸ βασίλειον τῶν ὄντων, νόμοι
μηχανικοὶ τῆς ὕλης διέπουν τὸ βασίλειον τῶν

φύτων καὶ τῆς ζωῆς, νόμοι τῆς ὕλης μηχανικοὶ
διέπουν τὸν νοητὸν καὶ ἡθικὸν καὶ κοινωνι-
κὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον! Ἐκ τοῦ ὄντος ἐπὶ
γινώσκον αὐτομάτως τὸ ἐνὸς ἑαυτοῦ βασίλειον καὶ
τὸ βασίλειον τῆς ζωῆς καὶ ὁ κόσμος τοῦ πνεύ-
ματος καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς ἀνθρωπίνης ἐνε-
ργότητος καὶ ἡ ἰδέα τοῦ καθήκοντος καὶ τὰ ἐλ-
πίσματα τῆς ἀντεπαρρησίας καὶ πικρὸς ὑπερ-
κοσμίον φρονήματος! Μὴ ζητεῖτε ἀποδείξεις
περὶ τοιαύτης θεωρίας. Τὸ ἀμετάπτωτον καὶ
ἀλόγιστον τοῦ πορτίφικος πάσης τερατολο-
γίας Χέκελ ἔστιν ἐντὶ πάσης αὐθεντίας καὶ
συζητήσεως καὶ ὑπερτέρου πάσης ἀποδείξεως.
Οἱ μαθηταὶ τοῦ ὑποκαρπύτου, ἀλλ' ὁ διδάσκα-
λος ἐν διηγήσει ἐλπίστων ἀνυποκρίτως ὁμολο-
γεῖται ὅτι δὲν προτείνει θεωρίαν ἐπὶ τῆς σχο-
λῆς βασανισθείσαν καὶ ἐκ τῆς ἐπιστήμης ἀγ-
γέσασαν, ἀλλὰ δόγμα καὶ πίστιν νέαν πρὸς
ἀντικατάστασιν τῆς ἀρχαίας, νέον μυστήριον, τὸ
μυστήριον τοῦ μονισμοῦ καὶ τῆς μηχανικότη-
τος (Γενίσι 30 Ἀπριλίου 1878).

Ποῦ δὲ ἦραγε τοῦς ὁπαδοὺς τῆς πίστεως
ταύτης ἐφαρμοσθείσης ἐπὶ τῆς συγκριτικῆς φυ-
σιολογίας; Ἀκούσατε.

V

Ἀφαιρέσιν τῶν ἐγκεφαλικῶν ἡμισφα-
ρίων βεβαιῶν τινός, οὐδὲν ἀκολουθεῖ ζῶν καὶ
κινητὸς καὶ κοῦξων καὶ νηχόμενος ἐντὸς
λεκάνης ὑδατος. Ἀφαιρέσιν τῶν ἐγκεφαλι-
κῶν ἡμισφαιρίων κοινῶν, τὸ ζῶον ἀκολουθεῖ
κινητὸν καὶ βλάπτει καὶ τρώγει καὶ τεχνή-
τως τρεφόμενον ἔτι ἐπὶ πολλοὺς μῆνας. «Με-
γάλη συζήτης ἡγήθη μετὰ τῶν πειραμα-
τιστῶν, λέγει ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων»,
ὅτι αἱ παρατηρούμεναι ἀντιθέσεις εἰς τοὺς
ἐρεθισμοὺς τῶν στερεομένων τοῦ κυρίου ἐγ-
κεφάλου ζῶων σημαίνονται ὅτι ταῦτα ἰσχυρὰ
αἰσθάνονται, ἵτοι ἔχουσι συνείδησιν ἢ ἀντίλη-
ψιν τῶν ἐντυπώσεων, ἢ μήπως αἱ παρατηρού-
μενα πολυπλοκοὶ ἐληθῶς καὶ ὅλοις ψυχικῶν
χαρακτηρῶν ἔχουσι τῶν ἀπορρητισθέντων
ζῶων πράξεις εἰς ἀποτέλεσμα προωργανισθέν-
τος μηχανισμοῦ τῶν ἀπομεινόντων μετὰ τὸν
ἀκρωτηριασμὸν βασικῶν κεντρικῶν κέντρων»
(193). «Ἡ περὶ τῶν ἀκρωτηριασθέντων ζῶων
συζήτης ἐξακολουθεῖ μετὰ ζωηρότητος, καὶ
ὅμως τινὲς τῶν ὁλοδοξούντων προέβησαν καὶ
εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν γενομένων πειραμάτων
κατὰ τὴν μελέτην τῶν περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ
ἀνθρώπου ζητημάτων, ὁ δὲ Maudsley μᾶς
ἀνγγελεῖ ὡς συμπτέρημα τῶν παρατηρήσεων
τοῦ ἐξῆς: «Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἡτο χειρο-
τέρον μηχανὴ ἢ ἐκ τῆς συνειδήσεως ἢ ἔχον
τοιαύτην».

Τὴν τερατολογίαν ταύτην ἀποκαλεῖ ὁ συγ-
γραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» ὑπερβολικὴν καὶ πα-
ρὰ τὸν νόμον, καὶ ὅμως αἱ ἀρχαὶ τοῦ κατ' αὐτὸν

μὲν παραδοξαλόγον, καθ' ἡμᾶς δὲ τερατολόγον
Maudsley εἶνε τὰ πρώτιστα σημεῖα τῆς
διωρηθείσης εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος μονιστικῆς
συγγραφῆς (151—182—196—199—208),
εἰς ἣν ἀναγινώσκουμεν ἄλλας παραπλησίους
παραδοξαλογίας, οἷαι αἱ ἐπομέναι: «Τὰ ἐνστι-
κταὶ τῶν ζῶων ἦσαν πρότερον πράξεις ἐν συν-
ειδήσει καὶ μετὰ βουλήσεως γινόμεναι καὶ
μεταβληθεῖσαι διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς κληρο-
νομικότητος εἰς αὐτομάτους». (187). — «Ἀβυσ-
σος δὲν διαχωρίζεται τὸ ὕψος ἀπὸ τὴν ἡρι-
στοτελή, ὑπάρχει δὲ μετὰ τῶν διαφορὰ βιολο-
γίας, οἷα μετὰ τῶν χωρίων καὶ πόλεως» (205).
— «Ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑπάρχει οὔτε εἰς φυσι-
κοὺς οὔτε εἰς ἡθικοὺς νόμους διαφόρους
τῶν διεπνύων πάντα τὰ λοιπὰ ὄντα» (211).
— «Ἡ ψυχὴ εἶνε ὑποκατακείμενη τῆς ὕλης φαι-
νόμενον» (203).

Ἐκπλησώμεθα ἀληθῶς ἐπὶ τοιαύταις ἀρχαῖς
καὶ ἐπαγγελίαις, ἀλλ' οὐδόλως περιπλανώμεθα
ἐξ αὐτῶν ἀρνούμενοι φῶς καὶ δύναμεις καὶ πε-
ποιθήσεις ἀπὸ τὸν κοινὸν νοῦν καὶ ἀπὸ τοῦς
διαπρεπεῖς τῆς ἐπιστήμης ἐρμηνευτάς. «Μὴ
ἐκπληττεσθῶ, μᾶς λέγει ὁ ἰδρυτὴς τῆς νεωτέ-
ρας Φυσικῆς Ἱστορίας, ὁ τὴν μεγαλοφυΐαν αὐ-
τοῦ κατέβηκεν καθ' ὅλον τὸν βίον εἰς τὴν
μελέτην τῆς ζωῆς, μὴ ἐκπληττεσθῶ παρατηροῦν-
τες τὸν ἄνθρωπον παραβάλλοντα αὐτὸν
μὲ τὰ κτήνη».

Μὴ γνωρίζωμεν αὐτὸς αὐτὸν, συνταυτίζωμεν
πολλὰς τὰς ἐντυπώσεις μὲ τὰς ἰδέας, μὴ δια-
κρίνωμεν τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς τὸν ἀπὸ τὰς
ἐνεργείας τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης, φρονῶ ὅτι
μικρὰ διαχωρίζεται αὐτὸν ἀπόστασις ἀπὸ τῆς κτήνης,
πιστεύει ὅτι πᾶσα διαφορὰ μετὰ τούτων καὶ
αὐτοῦ ἐκπληττεῖται ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῶν σωμα-
τικῶν ὁργάνων, οὐχὶ σπανίως δὲ ἀποδίδει εἰς
αὐτὰ τὰς ἰδέας αὐτοῦ ἰκανότητας τοῦ λόγου
καὶ τῆς ἐλευθέρως κρίσεως. «Ἀνθρώπος!»
Μελέτησον σεαυτὸν, ἐνέλευσον ἐμβριθῶς τὰ
συναπτεῖσθαι τὴν σὴν ὑπόστασιν στοιχεῖα,
καὶ θέλεις γνωρίσει ταχέως ὅτι πνεῦμα ἔχον
καὶ ἐννεύει ἀνοικεῖ ἐν σοί, διὰ δὲ τὸν ὀφθαλ-
μὸν τῆς διανοίας θέλεις κατεῖδει ἐμφανῶς τὸ
ἄπειρον τῆς ἀποστάσεως ἣν ἔθετο ὁ Ἀμεινο-
γὼς ἀναμέσον σοῦ καὶ πάντων τῶν λοιπῶν ζῴ-
κων πλασμάτων». (Buffon. Discours sur
les animaux).

Τὰς συμβουλὰς τοῦ κλεινοῦ φυσιοδίφου
διαπρεπεῖς ἄνδρες τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος ἠκο-
λούθησαν, ἐν δὲ τοῖς πρόσθεν ἐπεθεωρήσα-
μεν τὰ ἐξαγόμενα τῶν γενομένων ὑπ' αὐτῶν
ἐμβριθῶν μελετῶν καὶ ἀναλύσεων, καὶ σήμε-
ρον εἰς πορὰ τῆς πονήματι τῶν «Ψυχώσεων»
ἔχω ἐνώπιόν μου σπουδαίαν συγγραφὴν, δη-
μοσιευθεῖσαν πρὸ τινῶν ἐβδόμηδων ὑπὸ τοῦ
μέλους τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Barthole-

my Saint Hilaire, ἐν ἣ μετ' ἐμβριθείας ἐπι-
στημονικῆς συζητοῦνται τὰ σπουδαιότερα ψυ-
χολογικὰ ζητήματα. Καὶ ὁ μὲν Ἑλληὴν ἱατρός
μᾶς διδάσκει ὅτι «ἡ θεωρία τοῦ μονισμοῦ εἶνε
ἡ πάσης ἑλλης ἀληθεστέρη, ἡ δὲ γενομένη
δικαίως μετὰ τὸν ἀνθρώπου καὶ τῶν λοι-
πῶν ζῴων, οὐδὲ καὶ τὴν προσοχὴν τῆς ἐπι-
στήμης σήμερον ἐπαλύνει», ὁ δὲ Bartholomy
Saint Hilaire ἐξελέγχων διὰ μακρῶν τὰς ἐ-
παγγελίας τῆς μονιστικῆς θεωρίας, καταδει-
κνύων δὲ ὅτι αὕτη καὶ οὐδὲν διαφέρει τῆς τε-
ρατολογίας τοῦ Ἀμετρή, ὑπὸ πάντων τῶν περι-
φανῶν φυσιοδίφων καὶ φυσιολόγων καταδι-
κασθεῖσαν, συμπεραίνει ὡς ἐξῆς: «Ὁ ἐξομοῶν
τὴν ἐστιγματικὴν τῶν ζῴων ὑπαρξιν πρὸς
τὸν πνευματικὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον ἢ ἀ-
γνοεῖ τοὺς τρόπους τῆς μελέτης καὶ τῆς πα-
ρατηρήσεως ἢ σιωπηρῶς ἀνομολογεῖ ὅτι εἶνε
ἀνικανὸς νὰ σταθμίσῃ τὴν νοητικὴν καὶ ἡθι-
κὴν τοῦ ἀνθρώπου ὑπόστασιν. Τὸ ἡμέτερον
πνεῦμα κέκτηται, πρὸς τὸ λογικόν, καὶ τὴν δύ-
ναμιν τοῦ σφάειν τὰς ἰδέας μελέτας καὶ πα-
ρατηρήσεις ἐφ' αὐτοῦ καθιστάμενον ὑποκείμε-
νον ἡμᾶς καὶ ἀντικείμενον ἐκζητήσεων, ἀποκα-
λύπτει ἐν αὐτῷ παρὰ τὴν νοητικὴν καὶ
διαλεκτικὴν ἰκανότητα ὀφθαλμὸν ἐσωτερικῆς
ἐνοράσεως κατανυγάζομενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων
τοῦ ἀέρος καὶ αἰώνιου καὶ τὴν μὲν λύσιν
τῶν ὑπερβατῶν ζητημάτων ὡς δὲ ἐμπνεύσεως
διορῶντα, τὴν δὲ ἔχουσαν πρὸς τὰς γενναίας
ἀποφάσεις καὶ πράξεις γενναϊότητος καὶ αὐ-
ταπαρρησίας διαφωτίζοντα» (La philosophie
dans ses rapports avec les sciences.)

Καὶ ὅμως ὁ μαθητὰ τοῦ Ἀμετρή καὶ τοῦ
Jules Soury μᾶς προτείνουσι νὰ κρίνωμεν
περὶ τῆς νοήσεως τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τῆς ἐ-
λευθέρως αὐτοῦ βουλήσεως καὶ περὶ τῶν φαι-
νόμενων τοῦ προοδευτικοῦ καὶ δημιουργικοῦ
αὐτοῦ πνεύματος ὁδηγοῦμενοι ἐκ τῶν γενομέ-
νων πειραμάτων ἐπὶ τῶν σωματικῶν τῶν βα-
τράχων καὶ ἐπὶ τῶν κρανίων τῶν κοινῶν!

Καὶ εἰς ταῦτα δὲν περιορίζονται, ἀλλὰ καὶ
τὰς ἀποκαλύψεις τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως
περὶ τῆς ὑπάρξεως νόμων ἡθικότητος καὶ
τὰς ἐνοράσεις τοῦ ἡμετέρου πνεύματος, δι' οὗ
ἀνυψούμεθα εἰς σφίγγας ἰδεώδεις καὶ ὑπερκο-
σμίους, καὶ τὰ συναισθημάτων τῶν πρὸς τὴν πα-
τρίδα καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα καθηκόντων,
καὶ τὴν περὶ τοῦ ἀέρος καὶ αἰώνιου πίστιν
τὴν ἐπιβάλλουσαν μὲν εἰς τὸν εὐτυχοῦντα
ὡς νόμον οὐρανοῦ νομοθέταν, διαφωτίζουσαν
δὲ τὰς τριβύδας τῶν λαῶν καὶ παρέχουσαν αὐ-
τοῖς πειραμυθίαν καὶ ἐλπίδα ἐν ταῖς θλίψεσι
καὶ ταῖς δόξαις τοῦ βίου, μᾶς περιστῶσιν ὡς
παραισθήσεις καὶ ὡς ἐξαγόμενα ἐλαττωματι-
κῶν καὶ κερδολογικῶν δυνάσεων τῶν ἐν τῇ ἐγ-

κεφάλαιον κυττάρων καὶ τοῦ ἐν αὐτοῖς παραγομένου φωσφόρου, ἢ ὡς ἐνστικτικὰ μηδύλωσ καὶ οὐσίαν διαφερόντα τῶν ἐνστικτικῶν τοῦ πολυπόδου ἢ τῶν μηχανικῶν κινήσεων τοῦ ἀποκερταλισθέντος βατράχου καὶ τοῦ ἀκροτηριασθέντος κοινέλου!

FI

«Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνήκεν, ἀλλὰ παρεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἐν οὐρανῷ καὶ ὡμοιωθήσεται αὐτοῖς».

Τῶν ῥημάτων τούτων ἐμνήσθην τὴν ὥραν ταύτην, καὶ ὅμως διενύνησα τὸν κάλαμον ἐπὶ ἑλλοῦ σημείου, ὅπως μὴ ἀπομακρυνθῶ οὐδὲ ἐπὶ μικρὸν ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς ἐπιστήμης, ἐφ' οὗ ἀπεσχέθην νὰ διεξάγῃ τὴν πύλιν.

Ἡ ἐπιστήμη! Ἡ ἐπιστήμη! Διὰ τοῦ ὁνόματος τούτου οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος σοφιστὰι περιεκάλυπτον τὴν γυμνότητα τῶν λόγων καὶ τὴν ἀβελήτητα τῶν δοξασιῶν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι σοφιστὰι περιεκάλυπτον τὴν ἀδολοσχίαν τῶν ἐπικαλούμενοι τοῦ σχολαστικῶς περὶ λογικῆς κανόνες!

Ἡ ἐπιστήμη! Ἡ ἐπιστήμη! ὦστω. Ἀλλὰ τίνας αἱ πηγαὶ τῆς ἐπιστήμης ταύτης, τίνας δὲ οἱ διαπρεπεῖς αὐτῆς ἐξηγεῖται οἱ διδάσκοντες τὸ ἐρικτὸν τῆς αὐτομέτου γενέσεως, τὴν δι' ἐξελίξεως τῆς ἀνοργάνου ὕλης παραγωγὴν πνευματικῶν δυνάμεων καὶ ἐνεργειῶν, τὴν ὁριζήτητα τῆς θεωρίας τοῦ μονισμού, καὶ τίνας οἱ προτείνοντες ἡμῖν νὰ κρινώμεν περὶ τῶν ἡμετέρων νοητικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων καὶ συνασθημάτων διὰ τῶν ἐξαγομένων τῶν γενομένων πειραμάτων ἐπὶ τῶν σωμάτων τοῦ λύκου ἢ τῆς τίγρεως; Ἀνυψώσαντες τοὺς σκελετοὺς τῶν κτηνῶν καὶ κυλινδρῶντες εἰς τὸν βόρβορον τῶν πνευματικῶν τοῦ ἀνθρώπου βίον, ἐπληρώσατε ἑρὰ γὰρ τὴν ἄβυσσον τὴν διαχωρίζουσαν τὸ βασίλειον τῆς ἀνέγκης καὶ τῆς σιτισιμότητος ἀπὸ τὸ βασίλειον τῆς ιδέας καὶ τῆς προόδου, τῶν συναισθημάτων τῆς ἠθικότητος, τῆς θρησκευτικότητος καὶ τῆς περὶ τὸ σκέπτεσθαι καὶ βουλεύεσθαι ἀπολύτου τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίας; Ὁχι, ὄχι. Καὶ ἰδοὺ τὰ θεωρήματα καὶ τὰ ἀνεργεζόμενα ἐφ' ἡμῶν οἰκοδομήματα καταρρέουσι τὸ ἔν μετὰ τοῦ εἴθερον ἐνώπιον τῆς προοδευτικότητος τῆς διανοίας καὶ τῶν πηύσεων καὶ συναισθημάτων τῆς καρδίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἐνώπιον τῆς ἀκαταβλήτου δυνάμεως καὶ λαμπρότητος τοῦ βασιλείου τῆς νοήσεως, τῆς ἠθικότητος, τῶν ἐμπνεύσεων καὶ τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως. Καὶ οὐχὶ μόνον ἡμεῖς καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν ὁμοφρονούντες ἐγείρομεν διαμαρτυρίαν ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἐπιστήμης κατὰ τῆς ἀσεβείας τοῦ Soury,

κατὰ τῆς ἀποτυφλώσεως τοῦ Χέκελ καὶ κατὰ τῶν παραδοξολογιῶν τοῦ Maudsley, ἀλλὰ καὶ οἱ μέγροι χῆρες ὑπὸ τῶν ὀλοδοξούντων ἐξυμνοῦμενοι, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἔτερον, διεκδικούντες τὴν τιμὴν τῆς ἐπιστήμης, ἐξελέγχουσι τὴν θεωρητικὴν ἀποπλάνησιν καὶ τὴν πρακτικὴν ἀβελήτητα τῶν τῆς ἀπογνώσεως θεωριῶν.

Ὁ Ἀουξόριος Φράνκς, ὁ διαπρεπέστερος τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀνθρωπολόγων, συντείνας, ἐπερ τις καὶ ἄλλος, εἰς τὴν διέδοσιν τῶν ἡλικτικῶν ἀρχῶν διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἀπεχώρησεν ἀπὸ τὴν δημοσιονομίαν πρὸ εἰκοσὶ περὶπου ἐτῶν, μετὰ τὰ γενόμενα πειράματα πρὸς ἐπαύξειν τοῦ φυσικῶς ἀδυνάτου τῆς αὐτομέτου γενέσεως καὶ μετὰ τὴν μετὰ γένωσιν τοῦ Maudsley ἐπὶ τῆς θεωρίας ταύτης. Οὐδέ τις ἐγένεσκει τοὺς λόγους τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Φράνκς καὶ τῆς διανοήσεως τῶν μελετῶν, εἰς ὧς ἐπαύθη ἐν τῇ ἀπομονώσει τοῦ σπουδαστηρίου του, πάντες δὲ ἠπόρουν παρατηροῦντες τὸν ἀκαταπύνητον συγγραφεὰ καὶ καθηγητὴν καταδικάζοντα ἑαυτὸν εἰς ἀπόλυτον σωπὴν. Ἀπόρροια διεσκαδίσθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας, δημοσιεύσαντος τοῦ Φράνκς σπουδαίου ἔργου ἐπιγορημένου «*Die letzten Uebertreibungen*». Εἶνε ἐπίχρησις καὶ ἀνταρκτικὴ τῶν ὑπ' αὐτοῦ προτεβνομένων ἄλλων καὶ διδασκαλιῶν, περιφανὲς δὲ μνημῖον τῶν ἀρχῶν τῆς φιλοσοφίας τοῦ πνεύματος, τοῦ ἐσωμέτου τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ δόγματος τῆς ἀθανασίας αὐτῆς.

«Ὁ νοῦς τῆς ἀνθρωπότητος δὲν σαλεύεται διὰ τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, λέγει ὁ Φράνκς εἰς τὰς παραγράφους 192, 193 τῆς προκειμένης συγγραφῆς, ἀλλ' ἔχοντες τὸν νοῦν βιβλακμένον καὶ εἰς παιδολογικὴν κατάστασιν οἱ ἀποδεχόμενοι τὴν καλονμένην ἐπιστήμην τοῦ διετικισμού. Ἀσθεροῦντες τὴν διάνοιαν, κατατρέχοντες ἀπὸ τὸν φανατισμὸν τῆς ὕλης, νόσον βαρυντέραν καὶ ἐπικυλινδρῶσαν καὶ αὐτὰς τοῦ θρησκευτικῶς φανατισμοῦ. Διότι τὰ θεωρήματα τοῦ μονισμού καὶ τὰ περὶ ἐξελίξεως καὶ αὐτομέτου μεταμορφώσεων, εἰς αἱ οἱ ὀλοδοξοῦντες ἀνέγουνται οὐ μόνον τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς συνειδήσεως, προάγουσιν εἰς τὴν ἀποκλήρωσιν καὶ ἐκμυθίσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Διδασκαλὶα ψευδεῖς ἔμα καὶ ἐγκληματικὰ! Ὁ ἐπιχειρῶν νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς θεωρίας ταύτας ἐφ' ἑαυτοῦ εἶνε ἄξιός τοῦ φρενοκομείου, ὁ δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἶνε ἄξιός τῶν δευροτηρίων».

Ἡ ἐν τῷ ἐπομένῳ σπουδαίοντι συζήτησιν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ὀλισμοῦ περὶ ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου βουλήσεως νὰ διαφωτίσῃ τοὺς ἀδυστηροὺς λόγους τοῦ Ἑλλανοῦ ἐπιστήμονος.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ

Τίς δ' ὁδὸν εἰς τὴν τοῦθ', ὃ κέκληται Θάνατον,
Τὸ ζῆν δὲ Θνήσκειν ἐστὶ;

ΕΤΡΥΠ. Φ. Ε. Ε. Σ.

Δὲ ἄλλους μορμολύνειν ἐκίρουν ἄν ἦσαι,
μετάβασις, ἐξόντασις, ἢ θῆσις ἢ καλῆσις,
δ' ἐπικαλεῖται, χαῖρε!

οὐδὲ τρομάξω, θάνατε, τὴν ἔχασιν σου θέαν.
Τὸ μελανὸν σου κάλυμμα μὲ χεῖρας θαρραλέων
νὰ διασχίσω φέρε.

Ὡς Πλάστα, ἦταν μ' ἔδωσες παλμὸς καρδίας ζωῆς,
τὴν ἐκτενέαν ἐπρεπε συγχρόνως νὰ μοι δώσης
τροφήν τῆς ἐπιούσιου.

Ἀφ' οὗ δὲν μοι τὴν ἔφεραν ὁ κόσμος πρὶν τὸν φύγω,
παρὰ τῶν τάφων τὴν ἔζητῶ, κ' ἐλπίζω διανέλω
τὸν κόλπον τῶν τῶν πλούσιου.

Εἰς τοῦτον τὸν ἀπέραντον καὶ ἀφλοισβὸν λιμένα,
ἔπου ὁ νεότης ἔρχεται, τ' ἀνεμοεσχισμένα
ἐστὶν περιστέλλον,

καὶ παρ' ἡ πολυκήμαντος τοῦ βίου ναυτιλία,
πυθμὴν ὑπάρχει σταθερὸς, ὑπάρχει παραλία,
ὑπάρχει ἄλλο μέλλον;

Σπουδάξω τὸ ἐρήμερον φαινόμενον τοῦ βίου,
εἶδα τὸν μέγαν θεριστὴν ὡς στάχεις τοῦ πεδίου
τὰς γενεὰς θροῖζοντα,
καὶ εἶδα τάφους χιόνοντες, ὅπου κατὰ τὸν πόδα,
καὶ εἶδα τῆς νεότητος, τῆς καλλονῆς τὰ ῥόδα
προέμους ἐκπνέοντα.

Καὶ εἶπα: Πάντα πρόσκαιρα, παντοῦ ἀβεβαιοῦς
ἡ γῆ παρόδου σήνημα, ὁ κόσμος ματαιότης,
καὶ θνεῖται ὁ βίος!

Πλὴν τὴν τροφήν τῶν νεκρῶν χωρεύσαντες οἱ τάφοι
ἐκλείσθησαν; ἠρώτησα, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐγράφη
τὸ μακρὸν αἶων ὡς;

Τ' ὁμολογῶ! Τοῦ τέλους μου ἡ ζωὴ ἰδέα,
καὶ τῆς ζωῆς μου ὁ σκοπὸς, καὶ τῆς φθορᾶς ἡ θέα
τὸ πνεῦμά μου ἀπέλιπε.

Πλὴν τῆς καρδίας ἡ φωνή, ἡ φιλικήτης μουσας,
ἡ μάντις ἡ θεόπνευστος, αὐτὴ παραμυθούσα,
αὐτὴ μοι λέγει: «Ἐλπίζε!»

Ζητοῦντος τὸ δραστέον τῆς ἀληθείας ἔχνος,
εἰς τὴν σκοτίαν τῆς νυκτὸς τῆς πίστεως ὁ λόγος
τὸ βῆμά μου φωτίζει,
κ' ἡ γλῶσσά μου πιστεύουσα εἰς πρόθεσιν βεβαίαν,
εἰς τοὺς ἐλπίζοντας θνητοὺς ἀνίσταται καὶ νέαν
ζωὴν εὐαγγελίζει.

Ὅποτε εἶδον κατ' ἀρχὰς οἱ ἔνθρονοι εἰς τὴν δύσιν
τὸν ἥλιον κρυπτόμενον, τὴν σκοτισθεῖσαν φύσιν
ὡς νύκτα ἐθνήσαν.

Ἀλλὰ ἰδόντες τὸν λαμπρὸν εἰς τῆς αὐγῆς τὴς πύλας
νὰ πυρπολῇ τὰς σφραγίδας ἐν νέου ἀνατελλας,
πληρεῖς τὸν προσεκύνησαν.

Ἡ μὴ ἐχάσθ' εἰς τὸ μηδὲν ὁ πύρινος κομήτης
ἀποῦ ἐξέπληξε τὴν γῆν, διότι οἱ αἰτικοὶ τῆς
τὴν λέμψιν τοῦ δὲν βλέπουν;
Ἄν ἐπιαυγῇ εἰς τὸ κενὸν τὴν τροχίαν τοῦ χάσματος,
θὰ ἔλθῃ, καὶ τὰ ἔχνη τοῦ ἐν νέου καὶ θαλάσσης
καὶ ὕψι θ' ἀνακρίβουν.

Ἡ πλάσις σπύρει καθαρά ἐμπρός μας ὡς ἀδάμας,
οὐδ' εἰς ὁμίχλην κρύπτεται, καὶ εἰς τὰ βλέμματά μας
ἀνοίγει τὸ βιβλίον τῆς.

Ἀμβλυνάται τὸ ὄμμα μας κ' ἡ ἐμυδρά μας κρύβει
ἀλλ' ἂν ζητήσωμεν τὸ φῶς, ἐμπρός μας κείται λόσις
σαφὴς τῶν μυστηρίων τῆς.

Ἦτον ἐσπέρα κατηνῆς, ἐσπέρα φθινοπώρου,
ἦταν εἰς βράχον ἔρημον κοιλιάδος δευροφόρου
ἀναισθητοῦ μόνος,
καὶ ἔβλεπον πῶς ἔσθον τὰ φύλλα ἀπὸ τῶν κλάδων
κ' ἐμάρανε τὴν ἀνθρῶν στολὴν τῶν πεδιάδων
τὸ πνεῦμα τοῦ χειμῶνος.

Καὶ παρετήρουν τὰς χλωμὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου,
καὶ ἤκουον μαστίζοντας τὰ δένδρα τοῦ πεδίου
τὸν ὄμβρον καὶ τὴν χιόαν
κ' ἐν ᾧ ἡ φύσις ἔλκειν, ἀπὸ τὰ βλέφαρά μου,
βεβαρυνμένα ὡς αὐτὴν, θεομῆς ἐπὶ τῆς ἄμμου
τὰ δάκρυα ἐστάλαξαν.

Ἐκεῖ ἀπὸ τὰς σκέψεις μου, ὡς μαγικὸς μαγνήτης
ἐξείφνης ἀποσπῶσά με, ἡ μουσικὴ φωνὴ τῆς
μ' ἐρώτησε τί κλεῖω.

«Τὴν φύσιν βλέπω θνήσκουσαν ὡς κόρην ἐρασμένην,
κ' εἰς τὸ νεκρὸν τῆς λείψανον χορὴν ἐκινηθεῖαν
δακρύων ἐπιχέου.»

Καὶ δεῖξας τὰ σπρόμμενα εἰς τοὺς χειμᾶρους φύλλα,
«Παῦ, εἶπον, αἱ τερπναὶ οἰαὶ καὶ ἔνθῃ τὰ ποιήματα;
Πῶς ἔχνης τῶν δὲν φαίνεται;
Ἡ καλλονὴ τῆς φύσεως, ἰδέ τὴν, ἐμαρμένθῃ,
καὶ τ' ἐνθῇ ἐμαρμένθῃ. Ὡς φῶς μου! ὡς τ' ἐνθῇ
καὶ ἡ ζωὴ μαραινέται!»

— Ὁ τῆς γῆς, μοι εἶπε, πίστευσαν δὲν βλέπεις τὴν κηδεῖαν.
Κοιμᾶται ἀπανδήσασα, καὶ τὴν κρατεῖ δεσμίαν
ὁ χιονώδης γέρον.

Ἐν καλλονῇ δὲ τὴν ἰδέω ν' ἀναστῇ χαρῶν.
Τὸ ἔαρ πάλιν θὰ προβῇ στολὴν θεοποιήτων
διαδημάτων φέρον.

Φθορὰν ποῦ εἶδες; Ὁ χειμὼν τὸ ῥόδον ἐν μαρμένῃ,
ὥπτε τὸν σπῶρον κατὰ γῆς, καὶ ἐπ' αὐτὸν βλαστάνει
τὸ ῥόδον τὸν ἀπρίλιον.

Ὁ σκόληξ εἰς μεταξὺ τὸν ἐν ἔσφι μύημα,
θὰ τὸ ἀνοίξῃ ὅπου χρυσὸν ὥρας νύμφης σχήμα,
πετώσης πρὸς τὸν ἥλιον.»

Τὸ εἶπε, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡ σφραγὶς νέα
πρὸς τοὺς αἰθέρας βλέπουσα, ἀπέθανεν ὥραία,
ὡς ἡ σελήνη δάει.

Ἐτάφ' εἰς ἀκρωτήριον τῆς παραλίας ἤμου,
καὶ εἰς τὴν ἄμμου ποτισθὲν ἀπὸ τὰ δάκρυά μου
ἐν ἔνθῃ ἀνεψύχῃ.

Ναί! δέχομαι τὸν αἰῶνά! Ὡς ἄνθος ἀνακίπτεις
ὅπου τὴν τάφον θάλλουσιν, καὶ εἰς τὴν τάφον ἔπιπεις
τὸ κάλυμμα τὸ δάκρυον.
Ὅπου τὴν ἔλθω μετὰ σέ, ἡ καθαρά ψυχὴ σου
θενὲ καὶ τῆς οὐρανόθεν ἐντὸς τοῦ περιβόλου
ὡς ἄνθος ἐπουράνιον.

Συκοφαντοὺν τὸν θάνατον· μὴ φανερόν ὁδοῦται
δὲν πύργῳ ὅτι ζωντανόν, οὐδὲ φοβῶ τὰ ἔντα,
οὐδὲ τὴν ὄλην φθιέται.

Ἀπὸ τὴν φρίκην ἀπαιτῶ τὸν τακτικόν τῆς φόρον·
ὁρᾷς τοὺς στόχους τοῦ ἐξουίου, καὶ ἀπ' αὐτῶν τὸν σπῆρον
πρὸς νέον ἀέρος σπείρει.

Τὸ φῶς τὸ τοῦ ζώου τὸ ὕδατος ταράττει
τὴν φρίκην σπῆρον· εἰς τὸ ἐμπρόσθιον τὴν ὁδὸν τῆς φρίκῃς
ὁπίσω φέκτον μνήματα.

Συλλέγει μετ' ἐπιμονῆς τὰ θάλα τῶν αἰώνων,
καὶ ὄλην δίδει πῶς χειρὸν εἰς τὸν τεχνίτην χρόνον
πρὸς νέον τεχνουργήματα.

Ἀλλὰ πρὸς τ' ἄλλα πετοῦν οἱ ἔδωκεν ὑπὸ φθιέρας.
Τὸς εἰσὶν αἱ φθιέρας αἱ βάρυνται τὸν χεῖρος
καὶ ἐγγίζου· μόνον γὰρ
δίδει ἄλλος ψυχὴ τὰ σώματα συνδέει,
διότι εἰς τὸ ναυάγιον τῶν ὕψων ἐπιπλεῖ
αὐτὴ μετὰ τὸ σῶμα.

Εἰς τὸ ψυχρόν σου μέγαρον, ὦ νῆα, τί μ' ἐλπίσει,
ἂν ἐπ' αὐτοῦ πλανώμενον τὸς πέτρων δὲν στή
τὸ πνεῦμά σου ἐθέλων;
Ἦ ποῦν ἔχει δὲ ἐμὲ τὸ φέγγος ἡ κάλλη,
μετὰ τῆς τέφρας μέγας σου, ὦ φέγγος, ἂν δὲν θάλλῃ
περιφρονῶν τὸν θάνατον;

Καὶ ἂν δὲν περιφρονῶν τὸς οὐρανόθεν σφαίρας,
καὶ ἂν, ὡς φάλλω πεποιθὸς, εἰς τοὺς χρόνους ἀστέρας
δὲν ἔχῃς κατοικίαν,
οὐχ ἦσαν εἰς τὴν ἐρῶ καὶ εὐλαβὴν τεμένη,
διότι εἰς τὸν δεσπότην καὶ εἰς τὸν λατρευόμενον
εἰς τὴν ἐρῶν τὴν καρδίαν.

Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα παρβύκειται κομήται,
ὅσα τὸ φῶς ἐχέσται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ζῆτι,
διότι μὲς ἐμπεύει
διότι σῶμα καὶ ψυχὴ οὐ τάφοι σὺν θάπτουν,
πῶς εἰς αἱ ἰδέαι αἱ πυρκαϊαὶ ἀνάπτουν;
καὶ πῶς οὐρανόθεν καίεται;

Ὁ διαβὸς τὴν ὄρεν μὲς τὴν νύκτα ὁδοιπόρος
πολλὰς ἡμέρας φωνῶν κρυφίως εἰς τὸ ὄρος
καὶ ἀπαυρίσκει ξύλας,
καὶ ἡσθάνει εἰς τὴν καρδίαν τὸν τὸ αἶμα τὸν παγόνον,
καὶ εἶδε φράττων μεταξὺ τῶν βράχων καὶ τῶν κλώνων
συνὴς κατερχομένης.

Καὶ βλέπων λάκκους καὶ σωρούς ὁπῶν καὶ κρεμνίων
ἐγνώρισε· ὅτι μαζὶν ἐπέσκει πτόλην,
καὶ ἐκείνου ὅτι τάφοι μὲς
καὶ πῶς ἐχόθη καυστικὸν εἰς τὸς φρυγὰς τοῦ φέγγους,
καὶ εἰσέθη μὲ φρυγικὸν τὸν πρὸς τὸν αἶρα
τὴν ἐρῶν ἐδάφη μὲς.

Σεῖς εἶδον τὸν ποταμὸν μὲς αἰῶνι! στήναι σὺ εἶδα,
Ἐπαρμένοντα, βάσανον, ἡλίκ, ἀετιότα,
ἐθέλονται, σὺ εἶδον!
Ζωὴν εἰς τῆς παρβύρας σὺ τὴν πτόλην ἐμπεύει
πρὸς νέον κατεργάματα, πρὸς μὲς καὶ κεντὰς,
καὶ χαίρουντες ἡγείσθη.

Εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἐξήρπασθαι ὡς σφάβιλος ἀνέμων,
καὶ ὑπὸ τὴν ἀνέμῳ σὺς ἡ κλάσις τῶν πολέμων
ἡ σιδήρῳ ἐλπίσει.

Ἀλλ' ὅταν ἦλθε διὰ σὺς τὸ πτόλην τῶν χρόνων,
τὸς ἀετιότα σὺς ψυχὴς εἰς στήναι διαφάνων
ἡ θάλασσα ὁδοιπόρος.

Ἐρώτησαν τὸν πτόλην καὶ τὸν ἀνέμωντα
ὁ θάνατος κατέχεται μὲ χεῖρῳ μεδιότα
καὶ ὅπ' ἀγγέλου στήναι,
καὶ κατέχεται παρβύρας εἰς τὸν κλάσι τῶν χρόνων,
καὶ ἡ θάλασσα μὲς αὐτοῦ κατεργάματα τὴν ἐρῶν,
διὰ τὸν πτόλην τὸ μνήμα.

Ὁ χειμῶν εἰς τὸ πτόλην, ὡς ἔδωκεν ναυαγίον
εἰς τριμήναι, εἰς ἀνέμων περιπλοκῶν τοῦ βίου,
εἰς ἐρῶν ἐλπίσει,
εἰς θάλασσαν ἀνέμων, εἰς ψυχὴ τῶν πτόλην,
τὸ βλέμμα στήναι πρὸς αὐτόν, καὶ εἰς τ' ἀνέμων τὸν βέθ
ἐρῶν κατεργάματα.

Εἰς τὴν στήναι τῆς ἐρῶν πολλὰς παρβύρας,
καὶ τοὺς ἐρῶν ἀπῆλθεν, τοὺς ἐρῶν ἀπῆλθεν,
τὸν ἀνέμων ἀπῆλθεν,
Ἐρῶν στήναι πτόλην, εἰς ἀνέμων πτόλην,
εἰς τὸ πτόλην πτόλην κατέχεται, παρβύρας
τὸ πτόλην τὸν πτόλην.

Κ' ἐρῶ, ἐρῶν εἰς τῆς γῆς τὴν φρυγικὴν ἐλπίσει,
εἰς ἀνέμων πτόλην, εἰς ἀνέμων πτόλην,
τὸ πτόλην τὸ πτόλην,
Καὶ ὅταν εἰς τὸ πτόλην ἡ γῆς φρυγικὴ,
ἀνέμων πτόλην δὲ πτόλην ὡς ἀνέμων πτόλην,
εἰς ἀνέμων πτόλην.

Εἰς σέ, ἀνέμων πτόλην, μὲ ἀνέμων ἡ πτόλην,
Εἰς τὸ πτόλην πτόλην τὸ πτόλην ἀνέμων,
εἰς πτόλην πτόλην,
ἐλπίσει τὸ πτόλην πτόλην ἀνέμων,
σὺ αἰς τὸν πτόλην πτόλην πτόλην, τὸ πτόλην πτόλην,
εἰς γῆν πτόλην πτόλην.

Καὶ, ὦ πτόλην, μὲ πτόλην καὶ μετὰ τῶν ἀγγέλων,
πτόλην τὸν πτόλην πτόλην, ἀνέμων τὸ πτόλην
ὡς πτόλην τὸ πτόλην.

Ἐκεῖ αἱ δύο μὲς πτόλην ὑπὸ στήναι ἀνέμων
ὡς πτόλην, ὦ πτόλην, πτόλην τὸ πτόλην τὸν πτόλην,
ὡς πτόλην πτόλην.

Ὅταν χειμῶν ἀνέμων εἰς τὸ πτόλην πτόλην,
τὸν πτόλην τῆς πτόλην ἡ πτόλην πτόλην,
καὶ μὲ πτόλην ἀνέμων,
ἐλπίσει πτόλην πτόλην πτόλην ἀνέμων,
πτόλην πτόλην, μετὰ τῆς πτόλην πτόλην πτόλην
εἰς ἀνέμων πτόλην.

Κ' ἐρῶ, ἀνέμων πτόλην πτόλην τὸν πτόλην πτόλην,
ὡς πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην,
τὸν πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην,
τὸ πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην,
εἰς πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην,
τὸ πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην πτόλην.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Η ΠΕΡΙ ΕΣΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὴν περὶ ἐσομολο-
γίσεως ἐγκύκλιον τοῦ πανιερωτάτου ἡμῶν μη-
τροπολίτου τὴν ἀναγνωσθεῖσαν εἰς πάντας
τοὺς ναοὺς τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν τῇ κυ-
ριακῇ τῆς 11ης Φεβρουαρίου.

Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς
ιερεῖς καὶ λοιποὺς χριστιανοὺς.

Καὶ εἰς μὲν τοὺς ιερεῖς παραγγέλλει νὰ τε-
λῶσι τὸ μυστήριον τῆς ἐσομολογίσεως μόνον
οἱ ἔχοντες τὴν πρὸς τοῦτο ἔδειαν, καὶ τελῶσι
δ' αὐτὸ κανονικῶς, διότι ἕκαστος ἐπισύρουσι
τὴν θείαν ὁργὴν κατ' ἑαυτὸν.

Εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς χριστιανοὺς παραγγέ-
λει νὰ μὴ νομιζῶσι πλανώμενοι ὅτι μόνον ἡ
ἀνάγνωσις τῆς εὐχῆς παρὰ τοῦ ιερέως ἀρκεῖ,
ὅπως συγχωρηθῶσι, διότι, ἐάν ὁ ἁμαρτήσιος
καὶ μετάνοιαν δὲν προσέβη προτέρων ἐνώπιον
τοῦ ιερέως καὶ δὲν ἐσομολογηθῇ τὰς ἁμαρτίας
του, ἔσται διὰ τῆς εὐχῆς μόνως δὲν δύναται
νὰ λάβῃ, καὶ δικαιοσύνη ἀναξίως, ἐπανέλθῃ τὴν
ἁμαρτίαν του.

Ἴδου αὕτη ἡ ἐγκύκλιος:

Ἀριθ. Πρωτ. 1306

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ.

Τοῖς εὐλαβεστάτοις πνευματικοῖς πατρίσι τοῖς
ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς καλ' ἡμῶν ἱε-
ρᾶς μητροπόλεως ἐφημερεύουσιν καὶ λοιποῖς
εὐλογημένοις χριστιανοῖς χάρις εἰη καὶ εὐχὴν
παρὰ Θεοῦ.

Διηγεῖται ἐκ καθήκοντος μεμνημένοι περὶ τῆς σω-
τηρίας τῶν ἐμπεπιστευμένων ἡμῶν ψυχῶν, ὅτι ὁ
Χριστὸς ἀπέθανεν, καὶ περὶ ὧν λόγον ἀποδόσωμεν ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῆς τῶν ἔργων ἀντιποδῶσεως, καὶ οὐ πανό-
μενοι διερευνῶντες τὴν τὰ δέδεμεν συντόμον θεο-
πέρας οὐ μόνον πρὸς εὐσεβεστέρων ὁδοῦναι τὸν κατ'
ἡμῶν, ἐν ταῖς ἡμέραις μάλιστα ταύταις τοῦ κατ'
αἰῶνος, ὅτε οἱ μὲν τῶν ἡθῶν δεσμοὶ κατὰ μικρὸν χα-
λαροῦνται τελείαν τὴν ἐλπίδα ἀπειλοῦσι, δεινὸν δὲ
ἡθικὸν ναυάγιον ἀπειλεῖ, ἂν μὴ τοὺς πίντας, ἀλλὰ βε-
βαίως τοὺς πλείους ἐξ ἡμῶν, μετὰ θλίψεως παρη-
γίσταμεν πρὸς τοὺς ἀλλοῖς παρημελημένοις παρ' ἡμῶν
ιερεῖς θεομῶν, ὅτι καὶ τὸ ψυχοφειδὲς τῆς ἱερᾶς ἐσο-
μολογίσεως μυστήριον ἢ ὅλος παρημελήθη, ἢ ἀπλῶς

τελειοποιεῖται πρὸς ἀπλήν ἐκπλήρωσιν ἕξως εὐλα-
βῶς, ἐξ ἧς ὅμως ἀντ' ἀπλήρειας ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ
κατάκρισις ἐρεμνύεται οὐ μόνον κατὰ τὸν οὐρανὸν ἐσο-
μολογημένων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν οὐρανὸν ἐσομολογούν-
των πνευματικῶν πατέρων.

Ὡς βεβαίως πᾶσι τυγχάνει γνωστὸν, διὰ τοῦ ἱεροῦ
τῆς ἐσομολογίσεως μυστηρίου ὁ ἀληθὺς μετανοῶν καὶ
ἐσομολογούμενος τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας πρὸ τοῦ πνευ-
ματικοῦ πατρὸς μετὰ συντηθῆς καρδίας, καὶ σταθε-
ρῶν ἔργων τὴν ἐπόρσει, ἵνα μὴ τοῦ λοιποῦ ἐπανέλθῃ
εἰς τὴν προπελημελημένην, λαμβάνει τὴν ἔσται τῶν
παρημερημένων παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ πνευματικοῦ
πατρὸς, καὶ οὕτω καθαριζόμενος διὰ τοῦ πνευματικοῦ
τῆς μετανοίας λουτροῦ μεταλαμβάνει τοῦ Θεοῦ καὶ
Σώματος καὶ Αἵματος βεβαίαν ἔχων τὴν ἐλπίδα περὶ
τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. «Ὁ ἐσομολογούμενος τὰς ἁμαρτίας
ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ δίκαιος, ἵνα ἀρῇ ἡμῖν τὰς
ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.» Α'.
Ἰωάν. 9.

Ἀλλ' ὅτι, ὡς τελειοποιεῖται ἐπὶ τὸ πᾶν τὸ ὅρι-
στον τοῦτο μυστήριον, οὐ ἄνεν ἐδόντος ἀποβαίνει ἡ
κατάληψις τοῦ Θεοῦ καὶ Σώματος καὶ Αἵματος, καὶ
ἐσομολογούμενος τὰς ἁμαρτίας, οὐ μόνον οὐ-
δεῖται οἱ οὕτως ἐσομολογούμενοι ὁφείλου λαμβάνου-
σιν, ἀλλὰ, κατὰ τὸν Θεὸν Ἀποστόλον, κοινὸν τὸ αἶμα
τῆς διαθήκης ἡγοῦνται καὶ τὸν Τῶν τοῦ Θεοῦ κα-
ταπαύοντες, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐπιβιβάζοντες,
μεγάλως τιμωρηθήσονται· α ἡ γὰρ ἐσθίαν καὶ πίναν
ἀναξίως καίμα ἑαυτῶ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίναν
τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ Α. Κορινθ. ια. 29.

Ταῦτα ὅτι ὅσοι ἔχοντες καὶ φειδόμενοι τῶν ψυχῶν
πάντων τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ πεπιστευμένων
πατρικῶς ἀπὸ τοῦ τῶν παραγγέλλομεν τοῖς μὲν εὐσε-
βεῖσι λαϊκοῖς, ἵνα πάντες προσερχόμενοι εἰς τὴν ἱερὴν
τῆς ἐσομολογίσεως μυστήριον· προσερχόμενοι ὅμως μὴ
ἀρκοῦνται εἰς τὴν δημοσίαν παρὰ τοῦ ιερέως ἀναγνω-
σκόμενῃ εὐχῇ, ἀλλὰ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐξαγνιστικὴν δύνα-
μιν παρὰ τῆς τῶν ἁμαρτημάτων ἐσομολογίσεως, τοῦ-
ναντίον μάλιστα καὶ μεγαλύνοντες τὴν κατὰ τὸν Θεὸν
ἐκδοῦσαν, ἀλλὰ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν πνευματικὸν πα-
τέρα προσερχόμενοι, καὶ μετὰ κατανύξεως τὰς παρ' αὐτῶν
πεπραγμένους ἁμαρτίας ἐσομολογούμενοι, καὶ μετὰ συν-
τηθῆς καρδίας μετανοοῦντες, καὶ ὁπισθοφύμενοι
διηγεῖται ἐν τῷ μέλλοντι ἀποχὴν πάσης ἁμαρτίας, οὕτω
λαμβάνουσι τὴν συγχώρησιν καὶ μετὰ θάρρους κοινο-
ῶσι τὸν ζωοποιὸν Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Θεοῦ καὶ
Σώματος ἡμῶν Σωτήρος. Τοῖς δὲ εὐλαβεστάτοις πνευμα-
τικοῖς πατρίσι ἀσπερὶς ἀπὸ τοῦ τῶν ἀπαγορεύεται
ἡ ψυχολογία συνήθεια τῆς δημοσίας ἀναγνώσεως εὐχῶν
συγχωρητικῶν ἀντὶ τῆς ἐσομολογίσεως, παραγγελλομέ-
νοις πρὸς τοὺς ἱερεῖς ἵνα μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας
ἐσομολογούμενοι τὰς εἰς αὐτοὺς προσερχομένους, καὶ
καταλήγουσιν θεραπεύοντες τὰς τυχόν πνευματικὰς νό-
σους πλῆγας, καὶ διὰ συντόμον πνευματικῆς διδασκα-
λίας εἰς τὴν εὐθείαν ἐπαναφέροντες ὁδοῦ, ἀναγινώ-
σκουσι μετὰ ταῦτα καὶ τὴν νεοκαινομένην συγχωρη-
τικὴν εὐχὴν.

Ταῦτα πατρικῶς παραγγέλλομεν καὶ οὐδὲν τῶν
εὐλαβεστάτων ἱερέων μὴ ἔχοντες τὴν νεοκαινομένην
ἡμῶν ἔδειαν ἐπιτρέποντες μετέχεσθαι τὸ τῆς πνευ-
ματικῆς κατεργασίας λειτουργίαν, ἀποπέμπομεν πᾶσι
τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐλογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1890

Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν
† ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ, ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἐμὲθα μέλη τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ ἐργαζόμεθα ἔργον κάλλιστον καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ εἰς ὅλον τὸ ἔθνος ἡμῶν. Ἐργαζόμεθα πάντες νὰ ἀποκορύσωμεν πᾶσαν πλάνην ἀντιστρατευομένην εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἐὐαγγελίου καὶ ὡς ἀπόφρονται τῆς ἐπιστήμης κοῦφως ἐκλαμβανομένην καὶ νὰ ἐφορώσωμεν ἐν τῷ ἔθνει ἡμῶν χριστιανικὰς πεποιθήσεις, ἵνα ἐν τῶν ὁπῶν διαφθορὰ καὶ ἀλλοτρίωσις καὶ ἀπώλειαν. Ἀλλὰ προβαίνοντες πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα πλήρως τὸ ἔργον τῆς ἀναπλάσεως, καὶ προῶτον εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς. Ἡ πλήρης δ' ἀναπλάσις ὡς ἐρχήν μὲν καὶ βέβαιον ἔχει τὴν πίστιν καὶ τὴν πεποιθήσιν εἰς τὰς θεμελιώδεις χριστιανικὰς ἀληθείας, ὡς τέλος δὲ τὴν εἰς τὰ ἅπαντα τῆς ἐκκλησίας ἐξουσίαν καὶ τὴν διὰ τῶν μυστηρίων αὐτῆς, ἰδίως τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως καὶ τῆς θείας κοινωνίας, καθάρσιν καὶ ἀνακαίνισιν. Ἐὰν μόνον πιστεύωμεν, δὲν μεταβάλλομεν δὲ βίαν συμφώνως πρὸς τὴν πίστιν ἡμῶν καὶ δὲν ἀρναζώμεθα διὰ τῶν μυστηρίων τῆς πίστεως, οὐδεμίαν ἢ ἐκ τῆς τοιαύτης πίστεως ὠφέλειαν. Ἐὰν δὲ πάλιν προσερχώμεθα εἰς τὰ μυστήρια ψυχροί, διὰ τυπικὴν ἔξω, μετὰ πεποιθήσεων κλονιζομένων, ἄνευ πίστεως θερμῆς καὶ ἐν ἐπιγνώσει, οὐδεμίαν πάλιν ἢ ἐκ τῶν μυστηρίων ὠφέλειαν. Ὅταν ἀμφότερα συνδράμωσι, τότε ἔχομεν τὸ τέλειον. Ὅφειλομεν λοιπὸν οἱ φίλοι τῆς ἀληθοῦς ἀναπλάσεως καὶ ἐδράσας εἰς τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας πεποιθήσεις νὰ σχηματίζωμεν, καὶ τὸν βίον ἡμῶν πρὸς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ νὰ συγκοινωνώμεν, καὶ διὰ τὰς παρὰ τὸν νόμον πράξεις ἡμῶν νὰ μετανοώμεν, καὶ τὴν συγχώρησιν διὰ τῆς ἐνότητος τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἐξομολογήσεως παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν νὰ ζητῶμεν, καὶ εἰς τὴν μετέλυσιν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου νὰ προσερχώμεθα, ἵνα οὕτω διὰ τοῦ τοιαύτου μυστικοῦ ἐγκεντρίσμου ἐξ ἀγρίων ἐλαίων εἰς καλλικάρπους ἐλαίας ἀναπλατῶμεθα. Ἡ περὶ ἐξομολογήσεως ἐγκύκλιος τοῦ προέδρου τῆς «Ἀναπλάσεως» δημοσίευον μὲν ἐν τῇ «Ἀναπλάσει» ἀπευθύνεται καὶ πρὸς πάντα τοῦ Συλλόγου τὰ μέλη καὶ καθήκον ἔχομεν πάντες νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὰς δι' αὐτῆς σωτηρίους παραγγελίας τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν πατρὸς. Καὶ πάντοτε μὲν ἀλλὰ μάλιστα ἡδὴ εἴνε καιρὸς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως καὶ θείας κοινωνίας. Μετανοήσωμεν, ἐξομολογηθῶμεν, κοινωνήσωμεν, διότι ἄλλως ὅσοι πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅσοι πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ λειτουργοῦ αὐτοῦ καὶ προέδρου ἡμῶν, ὅσοι πρὸς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως κωφεύομεν, ὅσοι ἀμαρτήσαντες ποτε μένομεν ἀμετανόητοι, ἀνεξομολόγητοι, ἀκοινωνήτοι, δυνάμεθα μὲν νὰ εἰμεθα ὀνόματι χριστιανοί, πρᾶγμα δὲ ὁ ἀληθὴς χριστιανισμὸς καὶ ἡ ἀληθὴς ἀναπλάσις πολλὴ ἀπέχει ἀπ' ἡμῶν, καὶ ἐν ὅσῳ τις ἄνευ ἀναπλάσεως διατελῇ, πλανηθεὶς ἔσται, ἔκ τῆς φωνῆς ὅτι εἰς ἄλλων ἀναπλάσιν νὰ συντελέσῃ δύναται. Πεποιθήσειν ὅμως, καὶ τὴν τοιαύτην πεποιθήσιν πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ πᾶν μέλος τοῦ Συλλόγου, ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀναπλάσεως οὔτε ἀτελὲς θὰ μένῃ οὔτε εἰς ὁλίγους θὰ περιορίζεται. Ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Θεοῦ, ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ἔργον τοῦ κλήρου, ἔργον ἀνθρώπου παντός, καὶ μέγιστα τὸ ὑπὲρ πάντων ἔργον εἶνε ἔργον σωστικόν, ἔργον ὑπὲρ πάντων ἐθνοφιλές, ἔργον μέγιστον καὶ ἐνδοξότατον, καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἀδύνατον νὰ μὴ εὐδοκημῇ, ἀδύνατον νὰ μὴ κατορθωθῇ.

ΥΠΟΔΕΙΞΙΣ

ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΚΕΙΜΕΝῳ,
ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Τοῖς δυναμένοις νὰ ἐρευνήσωσι παλαιὰ χειρόγραφα ἢ εἰλητήρια τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου χαίρειν!

Ἐκ τῆς πολυετοῦς ἀναγνώσεως τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου μοι ἐγεννήθησαν δύο ὑποψίαι ὡς πρὸς τὸ κείμενον αὐτῆς αἱ ἑξῆς:

Α'.

Ἐν τῇ 12ῃ εὐχῇ (ὁὐδεὶς ἄλλος τῶν συνδεδεμένων) τῆς εἰρημένης λειτουργίας ἀναγνώσκειται «ὡς τῆς λειτουργικῆς ταύτης καὶ ἀναμάτου θυσίας». Ἐξω τὴν ὑποψίαν, μήπως κατὰ λέξιν τῶν ἀντιγραφῶν ἢ λέξις λογικῆς (ΛΓΚΗC) μεταβλήθη εἰς τὴν λέξιν λειτουργικῆς. Μοι ἐδόθη δὲ ἡ ὑποψία αὕτη ἐκ τοῦ ὅτι λογικὴ ἢ ἀναγινώσκειται ἐν τῇ 17ῃ εὐχῇ (Ἦτι προσφύρομέν σοι τὴν λογικὴν τιωτήν καὶ ἀναμάκτον λατρείαν), ὡσαύτως λογικὴ ἢ ἀναγινώσκειται ἐν τῇ 18ῃ εὐχῇ (Ἦτε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν προσφύρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν), ἐπίσης λογικὴ ἢ ἀναγινώσκειται ἐν τῇ 19ῃ εὐχῇ (Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου προφήτου προσφύρομέν σοι τὴν λογικὴν τιωτήν λατρείαν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης). Ἀλλὰ καὶ ἡ ἔννοια, φρονῶ, εὐδοκῶ, καλλίον διὰ τῆς λέξεως λογικῆς.

Β'.

Ἐν τῇ 18ῃ εὐχῇ (Ἦτε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν) ἀναγινώσκειται «εἰς βασιλείαν οὐρανῶν κλήρωμα». Ἐξω τὴν ὑποψίαν, μήπως κατὰ λέξιν τῶν ἀντιγραφῶν ἢ λέξις λογικῆς καὶ λογικῆς (ΛΓΚΗC) μεταβλήθη εἰς τὴν λέξιν κλήρωμα. Διότι καὶ ἐν τῇ 21ῃ

εὐχῇ (Σοὶ παρακαταθήμεθα) ἀναγινώσκειται «εἰς βασιλείαν οὐρανῶν κληρονομίαν» = κλήρωμα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἔννοια, φρονῶ, εὐδοκῶ, καλλίον.

Καὶ αὐταὶ μὲν αἱ ὑποψίαι μου. Πρὸς διαφώτισιν ὅμως καὶ ἐξακριβώσιν τῆς ἀληθείας δεόν νὰ ἐρευνήθωσι τὰ ἀρχαιοτάτα, τὰ κεφαλαῖα γεγραμμένα γράμμασιν, χειρόγραφα καὶ εἰλητήρια τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐξεύρεσις τῆς ἀληθείας ἐνδιαφέρει τὸ ὁρθόδοξον πλήρωμα, παρακαλῶ ἐκείνους, εἰς οὓς εἶναι δυνατόν νὰ ἐρευνήσωσι τὰ, ὡς εἴρηται, χειρόγραφα καὶ εἰλητήρια, νὰ μὴ φεισθῶσι τοῦ μικροῦ κόπου τῆς ἀντιβολῆς χάριν τῆς ἀληθείας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου, 1890

† Ὁ Μαρτυρὸς καὶ Κυριάρχος ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ.

ΤΟ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ὅταν τὴν πρῶτην ἐκπαίδεισιν, πρὶν ἐξέλθῃς, πρὶν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων παρουσιασθῇς, ἐρχεσθαι πρὸ τοῦ καθρέπτου καὶ βλέπεις εἰς αὐτὸν τὴν ὄψιν σου εἶνε καθάρα; μήπως ἔχει κηλιδά τινα; ἐνεδύθης κοσμίως; διεθήκας τὴν κόμην σου καλῶς; ἀποῦ δὲ πάντων τούτων ἐπιμεληθῇς, τότε ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων παρουσιάζεσαι.

Ἔστω. Ἀλλ' ἄρα γε διανοήθης ποτὲ ὅτι παρὰ τὴν ἐξωτερικὴν σου αὐτὴν ὄψιν ἔχεις καὶ ἄλλην ὄψιν ἐσωτερικὴν, ὅτι παρὰ τὴν ἐξωτερικὴν καθαριότητα καὶ εὐκοσμίαν ὑπάρχει καὶ ἄλλη καθαρότης καὶ εὐκοσμία ἐσωτερικὴ καὶ ὅτι πλὴν τοῦ κατόπτρου τοῦ σώματος ὑπάρχει καὶ κατόπτρον ἄλλο τῆς ψυχῆς; Ἔστι ποτὲ πρὸ τοῦ κατόπτρου τούτου; εἶδες μήπως ἡ ὄψις σου ἡ ἐσωτερικὴ ἔχει κηλιδά τινα; ἐφρόντισας περὶ τῆς εὐκοσμίας τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, ὅστις εἶνε τὸ κυρίως πρόσωπόν σου, σὺ αὐτὸς οὐσιωδῶς;

Ἐὰν οὕτω νοῆς καὶ οὕτω ποιῆς, χαίρει διότι τὸ ἔργον, ὑπερ ἐργάζεσαι, εἶνε τῶν ἔργων τὸ κάλλιστον, εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀναπλαστικόν, τὸ οὐσιωδῶς χριστιανικὸν ἔργον. Ὁ ζωγράφος τὴν εἰκόνα καὶ ὁ γλύπτης τὸ ἄγαλμα καὶ πᾶς καλλιτέχνης τὸ ἑαυτοῦ καλλιτέχημα μοχθοῦσι νὰ ἐξεργασθῶσι τέλειον, σὺ δὲ ἀνώτερον τούτων ἐργάζεσαι ἔργον, διότι οὐχὶ ἐπὶ τῆς ὄλης, ἦτις μετὰ μικρὸν θὰ φθαρῇ, ἀποτυποῖς τοῦ καλοῦ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τὴν ἁφθαρτον οὐσίαν σου περιβάλλεις μετὰ τὸ κάλλιστον εἶδος τῆς ἀρετῆς καὶ τὸν ἁνθρώπου μετὰ θεῶν ἐνδύεις μορφήν.

Ἐὰν δὲ τοῦ πνευματικοῦ τούτου ἔργου οὐδεμίαν εἴη λαβὴς παῖραν, ἐκτελεῖ ἡδὴ θάφρον

τῶν πειραμάτων τὸ κάλλιστον τὸ ἔργον εἶνε τὸ ὑπὲρ πάντα ἐπεῖρον καὶ οὐδεμίαν ἀναβολὴν ἐπιδέχεται. Ὁ μὴ πᾶν τὸ ἔργον τοῦτο εἰς ἐν τὸν ἐργασθεῖς, καὶ ἐὰν λέγεται, ψιλλὸν ὀνόματι λέγεται μόνον, πρᾶγμα ὅμως δὲν εἶνε χριστιανός.

Τὸ κατόπτρον τῆς ψυχῆς εἶνε ὁ νόμος καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐπέλθε εἰς τὸ δωμάτιόν σου, ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου, θῆς ἐνώπιόν σου τὸ κατόπτρον τῆς ψυχῆς σου, καὶ κατοπτρίσθῃ· ἰδὲ πῶς βλέπεις τὴν μορφήν σου; Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ γεγραμμένος ἐν τῷ Ἐὐαγγελίῳ καὶ γεγραμμένος ἐν τῇ καρδίᾳ σου λέγει: Σέβου τὸ πλῆσιόν σου τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν, τὴν περιουσίαν· ἀγάπα σεαυτὸν· ἀλλ' ἀγάπα καὶ τὸν πλησίόν σου ὡς σεαυτὸν· πρὸ δὲ πάντων ἀγάπα Κύριον τὸν Θεόν σου πᾶσι θυμέματι. Ἰδοὺ τὸ κατόπτρον· κατοπτρίσθῃ· Παράβαλε τὸ νοῦ σου τὰ νοήματα, τὸ ἐπιθυμητικὸν σου τὰ αἰσθήματα, τῆς καρδίας σου τὰ θελήματα, τὸν βίον σου τὰ ἔργα, παράβαλε ὅλον σου τὸν ἑσῶ ἁνθρώπου πρὸς τὸν νόμον. Ἰδοὺ τὸ κατόπτρον τῆς ψυχῆς σου· κατοπτρίσθῃ. Τί βλέπεις; Μήπως κηλὶς αἵματος μαίνει τὸ μέτωπόν σου; μήπως ἐπεθύμησας ἢ ἐπιθυμῆς, ἐσχεδιάσας ἢ σχεδιάσεις, ἠθέλησας ἢ θέλεις τὸν θάνατον ἑλλοῦ, ἔστω καὶ ἐχθροῦ σου; Ἰδοὺ τὸ κατόπτρον· κατοπτρίσθῃ. Μήπως προσέβαλες ἢ ἐπιθυμῆς ἢ διανοεῖσαι ἢ θέλεις νὰ προσβάλῃς τὴν τιμὴν τῆς γυναικὸς ἢ τοῦ τέκνου τοῦ φίλου σου, τοῦ γείτονός σου, τοῦ πλησίόν σου; Ἰδοὺ τὸ κατόπτρον· κατοπτρίσθῃ. Μήπως φθείρεις τὸ σῶμά σου ἐν μέθῃ ἢ πορνείᾳ ἢ ἐν ἄλλῃ δυσανόμῳ κακίᾳ ἐκνευρίζων καὶ σήπτων αὐτό, τὸ σῶμά σου, τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ οἶκος τῆς ἀθανάτου ψυχῆς σου, τὸ ὁποῖον ὀφείλεις νὰ τηρῇς ἅγιον ὡς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς κοινωνίαν τοῦ ὁποῖου καλεῖσαι, τὸ ὁποῖον ὀφείλεις νὰ τηρῇς ἁγνὸν καὶ ἀδιάφθορον, ὡς ναὸν τοῦ ἁφθάρτου καὶ αἰωνίου πνεύματος; Ἰδοὺ τὸ κατόπτρον· κατοπτρίσθῃ. Μήπως ἐσφτερίσθῃς ἢ σφετερίζεσαι ἢ μήπως ἐπιθυμῆς ἢ διανοεῖσαι ἢ θέλεις νὰ σφετερισθῇς ἄλλοτρίαν περιουσίαν; Μήπως κατακατεῖς ἀδίκως ἢ διαχειρίζεσαι ἀπίστως τὰ ἐμπεισιτευμένα σοι; Ἰδοὺ τὸ κατόπτρον· κατοπτρίσθῃ. Μήπως, ἂν ἔχῃς γονεῖς, ἢ σύζυγον, ἢ τέκνα, ἢ κύνες, ἢ δοῦλους, δὲν ἐκπληροῖς τὰ πρὸς αὐτοὺς καθήκοντά σου ἀκριβῶς; Ἰδοὺ τὸ κατόπτρον· κατοπτρίσθῃ. Βλέπων τόσους κατὰ τὴν γῆν καὶ εἰς τὰς ἀβύσσους καὶ ἀνὰ τὸν οὐρανὸν μήπως δυσπιστεῖς εἰς τὴν πρώτην ὑπαρξίν, τὴν αἰωνίαν, ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ εἶναι πᾶσα ὑπαρξὶς χρονική; Βλέπων τόσον ζῶν διακεχυμένην ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς, ἡ-

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

Ἔρχεται πάλιν μετ' αὐτοῦ
οἱ ἄγγελοι οἱ θεῖοι
τὴν κτίσιν πᾶσαν ἄλλοιού
πρὸ τοῦτου ἔθνη καὶ λαοὶ
ἀθροίζονται μυρίοι.

Κάθητ' ἀπόλυτος κριτὴς
πᾶσαν ψυχὴν δικάζων
χαίρουσιν ὅσοι ἄγαθοί,
πᾶς δὲ κακός, ὅν ἔκωθεῖ,
ἀπόλλυται στενάζων.

Δὺς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως,
Κριτὰ δικαιουσύνῃς,
ἐκ δεξιῶν σου νῦν σταθῶ
τὴν σωτηρίαν μου ποθῶ
ὦ! μὴ με κατακρίνῃς.

Κ. ΔΙΑΛΕΙΣΜΑΣ.

Α Ω Ρ Ε Α Ι

ΕΙΣ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ἈΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΑΥΛΟΥ.

Ὁ κ. Ν. Κ. Μπέκας δρ. 5
Ἀνώνυμος ἐξ Ἀνδριτσάνης . . . δρ. 30

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. κ. Γ. Μ. Τρεκάλας Καρ. Φιόμης Β. Μ. Σ. Μά-
κρη Π. Σ. Μενίδιον Ἀχιρνῶν ἄνεργ. Φιλ. Σμύρνην
Χ. Ρ. καὶ Ν. Μ. Πράμαντα Ν. Σα. Μόσχαν Κ. Π.
Βόλον Ν. Γ. Κ. Παξοῦς χρηματικὰ συνδρομῶν ὁμῶν
ἐλήφθησαν εἰσπρατισθῆναι. — Ταῖς συνδρομηταῖς Κοιν-
στατινουπόλεως. ἕως τὸν κ. Ἡρ. Φ. Βασιλειάδην, Κοιν-
σταδὸν Λέν, 19, παρακαλοῦνται νὰ καταβάλλωσι τὴν συν-
δρομὴν αὐτῶν οἱ ὁφειλόντες ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδιέξι
πρεπούς τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμείου τοῦ Σολλόγου. —
κ. κ. Σ. Δ. καὶ Π. Δ. Κέρσιον Ῥωσσίας δυστυχῶς
ἐξηντλήθη τὸ ἀγγράμμα τοῦ κ. Γ. Σκαλτσούνη «Θρη-
σκία καὶ Ἐπιστήμη». — κ. Γ. Α. Κέρσιον, ἐνεργεί-
αμεν εἰσπρατισθῆναι. κ. Θ. Κ. Κέρσιον ἐνεργεί-
αμεν, ἀπηντήσαμεν περιμένοντες κρίσεις σας. — κ. Κ.
Φ. Κάριον φρ. 100, ἀντίστοιχον συνδρομῶν, ἐλάβομεν.
εἰσπρατισθῆναι ἐπὶ προθύμῳ καὶ ταχίστῳ ἐνεργεί-
ας. — κ. Α. Κ. Μ. Πρέβεζα δρ. 36, ἀντίστοιχον συνδρο-
μῶν, ἐλάβομεν ἔγραψαμεν εἰσπρατισθῆναι. — κ. Β. Κ.
Τάμινα ἐπέμψαμεν αἰτηθέντα ἀλλυποῦμεθα ἀπὸ
καρδίας. — κ. Δ. Ζ. Θεσσαλονίκην ἐπέμψαμεν αἰ-
τηθέντα περιμένοντες ἐνεργείας σας. — κ. κ. Φ. Φ.

Βραίλλαν Ν. Ν. Π. Βασιλίστα Ἀμερικόστου Γ. Π. Σ.
Σόμην Β. Δ. Α. Ἀνδριτσάνων Χ. Β. Ρ. Νικολάειον,
εἰσπρατισθῆναι διὰ πληροφορίας σας ἔγραψαμεν. — κ.
ὁμοῦχο Μπέκης συνδρομητὰ ἐνεργείαν εἰσπρα-
τισθῆναι δι' ἐνεργείας σας. — κ. Ζ. Ἰωσφ. Βόλον 40
δρ., ἀντίστοιχον συνδρομῶν, ἐλήφθησαν εἰσπρατισθῆναι
δι' ἐνεργείας σας. — Καθηγητὴ Θεολογικῆς σχολῆς
Βελιγραδίου ἀρχιμανδρίτῃ Φιερικιάδης εἰσπρατίσας
ἀποδεχόμεθα τὸς ὅρους τῆς Ἀναπλάσεως καὶ τὸν
Ἑλλήνων πόντον καὶ τὴν Ἑλλάδος εὐχόμεθα καὶ
ἐγγνωμονοῦντες ἀντιγράψαι τούτων ὅτι τε καὶ τῷ
φίλῳ ἴθι τῶν Σόμων προσηχῶς γράψαμεν ἐνε-
ργείαμεν καὶ ἐπέμψαμεν. — κ. Παρ. Ἀνδριτσάν-
πολιν 31 φρ., ἀντίστοιχον συνδρομῶν καὶ σαρ-
κῶν, ἐλάβομεν εἰσπρατισθῆναι διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Σολ-
λόγου μάχωντας σας. — Φιλ. Σολ. Ἀρχιέπειον τὴν χρέ-
ματι δύνανται νὰ πληροφορηθῇ τὴν ἐν ἡμερᾷ. κ. Σιφ.
παρ' οὗ θὰ λάβῃτε τὴν ἀπάντησιν. — Ἀρχιμ. κ. Ν.
Σ. Στεφανοπόλιν Ἀναστασιάζοντες σάματα καὶ
φύλλα ἐπέμψαμεν, ἀντίστοιχον ἤδη ἔγραψαμεν. —
Ἡρωσσόρκα. κ. Π. Ἰωάννην ἐπέμψαμεν γράψαμεν.
— Φίλμ «Ἀναπλάσεως» Ἰωάννην ἔχετε δέξασθαι
ὅτι ἔργον γινώσκον ὑπὸ τῆς τοιαύτης σωμα-
τικῆς καὶ γινώσκον τὸν ἑαυτοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἄλλην βα-
ρύνει καὶ ὁλοῦν ὅτι ἡ πρὸς τὸ πρότερον συνδρομὴ
εἶνε προσηχῶς καὶ ἐπιβέβηται ὡς καὶ ἔχον πρὸς
δυναμίσιν. ἄλλὰ καὶ πᾶσις ἀποσταλὴς πρωτοβουλίας
ἔργον καὶ ὅσον εἶναι ἄξιον ἀνατάσεως, οὗτε εἶναι ἀνατὴν ἢ
πᾶντων τῶν ὁμοίων εἰς τὴν ἀρχαίαν τὴν δὲ ἐκτελέ-
σει ὁ θεὸς γινώσκαι. Ἡ ἂν ἀνέλκωσι θὰ παρῇσι
καθῆκον, καὶ θὰ ἔσῃ ἔναχος ὅσον φθόρον τινός,
ἐν μὴ ἀνέλκωσι τὸν καὶ ἔργον ἐκ φθόρον μὴ ἔργον
πρὸς τις εἰς τὸ ἀντιτάσσοντες ὡς ἀντιδρομῆς ἀνεκο.
λεσθῇ νὰ ἔργον καὶ εἰς τὸ περιτοκῶς ζητηθῇ
σῶμα καὶ φύλλα ἐπέμψαμεν. διὰ αὐτὴν περιεχόμεν
διὰ τὰ ἀνατὴν ἀνεγνωρίζοντες ὅτι εἶναι εὐκαρινῶς
ἀπόδοσι τοῦ ὅπου τῶν ἔργων τοῦ Σολλόγου ἔχον
ἡμῶν. — κ. Κ. Μ. Σ. Κάριον ἀπηντήσαμεν. — κ. Α.
Γ. Σ. Σμύρνην ἡ πρὸς ἡν μὲς παραπέμπεται δὲν ἐν-
ταῖ νὰ ἐξεργασθῇ ἀντιπροσωπευτικῶς σας ἔγρα-
ψαμεν δρ. κ. Α. Ἀντιλήρην ἐπεμψόμενος εἶναι ὅτι θὰ
ἔχητε ἤδη λάβῃτε σάματα καὶ φύλλα ἀποστέλλεται εἰς τὴν
αὐτόθι βιβλιοπωλείαν λυποῦμεθα διὰ βραδύτητα
τοκομερίδια ἐλήφθησαν γράψαμεν. — κ. Α. Μ.
Σόμον εἰσπρατισθῆναι δι' ἐνεργείας καὶ πληροφορίας
σας. — κ. Χ. Ν. Τυβλίσαν νῦν πλειάδα συνδρομη-
τῶν ἐνεργείαμεν τὸ ἀποτίλημα δέξασθαι τί δύναται
νὰ μεταρρώσῃ ξηλὸς ἀντιπροσωπευτικῶς ἀποστέλλοντας ὡς
ἴδιον ἔργον τὴν ὁδοῦ τοῦ κοινωφελούς ἔργου τοῦ
Σολλόγου ἐνέργειαν εἰσπρατισθῆναι φερῶς. — κ. Γ. Π.
Βραίλλαν εἰσπρατισθῆναι διὰ τὴν ὁδοῦ τοῦ Σολλόγου
ἀποστέλλεται ἡμῶν ἔγραψαμεν. — κ. Καπ. Τραπεζοῦ-
τα φρ. 31, περιμένοντες διὰ κ. Παρ. Τὰς ἐλάβομεν ἔγρα-
ψαμεν εἰσπρατισθῆναι.

Τύποις Α. Κολλαρίων καὶ Ν. Τριανταφύλλου

— Κίετωσι τοῦ Ἀμερικόστου. —